

ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ - ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ 15 ΘΗΜΕΡΟΝ

ΑΠΟ ΤΑΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΧΝΙΚΑΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΤΟΥ

”ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΟΥ”

“ΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΚΟΣΜΟΥ”

== Η ΠΡΙΓΚΗΠΙΣΣΑ ΤΗΣ ΟΥΑΛΛΙΑΣ ΚΑΡΟΛΙΝΑ ==

ΠΩΛΕΙΤΑΙ ΕΙΣ ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ ΑΝΤΙ ΔΡΧ. 12

7.50 ΔΡΧ. Δ' ΕΚΑΣΤΗΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΙΝ ΔΡΧ. 7.50.

ΟΠΤΙΚΑ — ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ
ΜΑΡΙΝΑΡΟΥ ΚΑΙ ΜΟΙΡΑΓΙΑ
ΣΤΑΔΙΟΥ 20 — ΑΘΗΝΑΙ

ΧΡ. ΔΟΥΚΑΣ 'Επιμελητής τῆς ἐν τῷ Νοσοκομείῳ Συγγροῦ Πανεπιστ. Κλινικῆς τῶν Ἀφροδισίων καὶ Δερματικῶν, π. βοηθός ἐν τῇ Charité τοῦ Βερολίνου. Γερανίου 34. 8-9 1)2 καὶ 5 1)2-8. Τηλέφωνον 7-12.

ΕΜΜ. ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ, σφιλιδολόγος — δερματολόγος, τέως ἐσωτερικὸς ἰατρός ἐν τῷ Νοσοκομείῳ Α. Συγγροῦ. Δέχεται Γερανίου 34, 10-1 καὶ 3-5. Τηλέφωνον 7-12

ΤΑ ΓΛΥΚΑ ΣΑΣ
ΣΤΟΥ ΚΑΡΡΑ
ΣΤΑΔΙΟΥ 20

ΝΟΜΙΚΟΝ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟΝ
ΣΩΦΡΟΝΟΠΟΥΛΟΥ — ΖΑΡΙΦΟΠΟΥΛΟΥ
ΟΔΟΣ ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΥ 25

ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΙΣ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΑ "ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΟΥ"
— ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 32 —

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΗΣ

ΙΔΡΥΤΗΣ—ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ—ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΙΩΑΝΝΟΥ

ΕΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

28 Φεβρουαρίου 1925

ΑΡΙΘ. 4-[76]

ΓΡΑΦΕΙΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

32 ΟΔΟΣ ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 32

ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΑ - ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΑ - ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΓΓΕΛΟΥ ΔΟΞΑ. — 'Η Σλοβική Τραγωδία ποῦ συνεκλόνησε τὸ Παρίσι.

Κ. Α. ΦΩΤΑΚΗ. — Πρὶν ἀπὸ τῆ σάρκα τῆς [Ἑλλητικὰ Διηγήματα].

Ν. ΓΕΩΡΓΑΛΑ. — Τὸ Ῥωμάντισσος τῆς Φέιν [Διήγημα ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ].

ΑΝ. ΚΑΡ... — Ὑπερήτρια καὶ ἀφοσίωσις [Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ].

Γ. Ν. ΙΩΑΝΝΟΥ } Στέλιος Σπεράντζας.
Δ.ΓΡ.ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ }

ANDRÉ LICHTENBERGER. — Ὁ Μικρὸς Βασίλης. Κεφάλαιον Ε'. Οἱ Τρεῖς Πύργοι. [Μεθυστόρημα κατὰ μετὰφρασιν Δόξου ΠΑΡΘΕΝΟΠΩΣ ΠΑΠΑΜΑΝΟΥΣΗΑ].

Κ. Α. ΦΩΤΑΚΗ. — Ἡ ἱκανοποίησις τῶν λογίων.

ΣΤ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ. — Σπονδές ὑπὸ Κοιρῆ Μ. Κουράκου. — Τ' Ἀνιστόρητα ὑπὸ Μιχ. Ἀργυροπούλου [Κριτικὰ σημειώματα].

ΑΠΟ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΚΟΣΜΩΝ. — Ἐπιστήμαι — Τέχναι — Γράμματα — Εἰδήσεις — Περιέργαι.

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΕΣ

Ἡ ΣΛΑΒΙΚΗ ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΠΟΥ ΣΥΝΕΚΛΟΝΙΣΕ ΤΟ ΠΑΡΙΣΙ

Πρωτοφανῆ ψυχολογικὰ ἐλατήρια — Ὁ ἀνώτατος βαθμὸς τῆς δραματικότητος — Ὁ Ἔρως ἐνώπιον τοῦ Θανάτου — Ἐπιτρέπεται ὁ φόνος πρὸς ἀπολύτρωσιν τῶν δεινῶν μιᾶς σύντομης ζωῆς; — Ἡ Γαλλικὴ δικαιοσύνη ἀντιμέτωπος δυσχεροῦς προβλήματος — Τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Νομικῆς ἐπιστήμης, τῆς Δραματικῆς τέχνης καὶ τῆς Κοινωνιολογίας — Ἡ ἀνθρωπίνη τραγωδία εἰς τὸ Πάνθεον τῆς Ἀπολυμνώσεως — « Ἀφήστε τὴν ἐλεύθερον γὰρ νὰ πάη λίγους μενεξέδες στὸν τάφο του » — Ὁ Φρέιαμπος τοῦ Ἀνθρωπίνου Δικαίου.

ΠΑΡΙΣΙΟΙ—ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

Ἡ Στανίσιλαβα Οὐμίνσκα εἶνε μιὰ ὄραία Πολωνὴ 23 ἐτῶν. Νεκρωτάτη ἀκόμη, ἀπεπεράτως λαμπρὰ σπουδάζει εἰς τὴν Δραματικὴν σχολὴν τῆς Βαρσοβίας καὶ δὲν ἤργησε νὰ κατακτήσῃ καὶ ἀπὸ σκηνῆς τὰ σκηπτρα τῆς Δραματικῆς τέχνης, ἐναγνωρισθεῖσα συντόμως ὡς μιὰ ἐκ τῶν ὀλίγων διεθνῶν προσωπικοτήτων τῆς τριχτικῆς ἐκτελέσεως.

Ἐνα φθινοπωρινὸ ἀπόγευμα τοῦ 1921, σ' ἓνα κομψὸ καὶ ζεστὸ σαλονάκι ποῦ τὸ ἐστόλιζεν ἡ ἐκλεκτικότης ὀλίγων προσκεκλημένων ἐκ τοῦ κόσμου τῶν ἐπιστημόνων καὶ καλλιτεχνῶν, ἡ Στανίσιλαβα Οὐμίνσκα ἐγνώρισε τὸν Πολωνὸν συγγραφεὰ Ἰωάννην Ζινόβσκι. Ἦσαν νέαι καὶ οἱ δύο. Σκηπτοῦχοι τοῦ πνεύματος καὶ τῆς τέχνης. Τὸ λαμπρότερον μέλλον τοὺς ἐχαμογελοῦσεν ἐξ ἴσου καὶ οἱ μεταγχολικὲς ντάλιες ποῦ ἔγερναν σ' ἓνα κρυστάλλινο

|| ΤΟ 1925 ΕΓΓΡΑΦΗΤΕ ΟΛΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ ||

* ΤΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ ΔΡΑΧ. 3 *

άνθογυάλι του μικρού, κομψού σαλονιού προσήγγισαν τόν ένα στον άλλο..

Ο έρωτας τους ήταν σφοδρός, παθητικός και άσυννέφιαστος. Άλλα όταν ένας ούρανος δεν έχει σύννεφα, πάντα θά βρεθῆ κάποιος άνεμος που θά σπρώξῃ λίγα βιμπάκια εἰς τὴν κυανὴν ἀρμονίαν. Ο άνεμος αὐτός ήταν τὸ μικρόδιον τῆς φυματιώσεως που ἐγκατεστάθη σὸν λεπτό καὶ ἀδύνατο ὄργανισμό τοῦ Πολωνοῦ συγγραφέως. Καὶ τί δὲν ἔκαναν γιὰ νὰ τὸν σώσουν. Ἐπὶ τέλους ἔγινε καλά. Ο Ζυνόβσκι καὶ ἡ Οὐμίνσκα ἦσαν εἰς εὐτυχέστεροι ἄνθρωποι τοῦ κόσμου. Ἄλλα πραγματικῶς ζηλόφθονη εἰμαρμένη τοὺς κατεσκόπευε. Σὲ λίγο ὁ συγγραφεὺς προσβάλλεται ἀπὸ καρτίνο. Ὑψίσταται δύο ἐγχειρήσεις καὶ δύο ὑποτροπές. Ἡ Οὐμίνσκα ἔλυσε ἐπ' αὐτὸν τὸ κρεβάτι τοῦ πόνου του. Κι' ὁ Ζυνόβσκι ποὺ δὲν ἀντίτεχε πειὰ νὰ τὴν βλέπῃ βυθισμένη στὴν ἀπόγνωση ἤθελε νὰ γίνῃ καλά ὄχι γιὰ κείνον, ἀλλὰ γιὰ κείνη. Ἐβλεπε πῶς ἡ Στανίσιλαβα ἐτρώγετο ἀπὸ τὴ δικὴν του ἀρρώστεια. Κι' ἐκείνην ἤθελε νὰ γιαιτρέψῃ, γιαιτρεύοντας τὸν ἑαυτὸ του. Μὰ πῶς; Ἔτσι ἐπῆρε τὴν ἀπόφασι νὰ χωρισθῆ ἀπὸ κοντὰ τῆς. Κι' ἔφυγε. Κι' ἦρθε σὸ Παρίσι. Ἡ ἀσθένειά του τὸν ἀναγκάζει ἐδῶ νὰ μῆ σὸ νοσοκομεῖο Paul Brousse, εἰς τὸ τμήμα τοῦ καθηγητοῦ Roussy.

Μετὰ λίγες μέρες, στὰς 16 Ἰουνίου 1924, ἡ νεαρὰ Πολωνὴ διαλύει τὰ συμβόλαιά τῆς, ἐγκαταλείπει τὴν τέχνην τῆς, ἐγκαταλείπει τὸ σπίτι τῆς καὶ ἕνα πρωὶ φθάνει σὸ Παρίσι, φθάνει σὸ νοσοκομεῖο, γονατίζει σὸ προσκέφαλο τοῦ ἀγαπημένου τῆς.

Ἡμέρες φρικτῆς ἐπέρασαν μεταξύ ἀπογνώσεως καὶ ἐλπίδος. Ἐδῶ ἦταν τὸ τελευταῖον κριτήριον. Ἡ ἡ εὐτυχία ἢ ὁ θάνατος. Ο αὐτῆς Ζυνόβσκι δὲν εἶχε πειὰ καμμὶ ἂν ἐλπίδα γιὰ τὴ ζωὴν του καὶ ὑπέφερε δυνατὶ ἀπὸ τοὺς πόνους τῆς ἀρρώστειας του. Τὸ γεγονός αὐτὸ τὸν ἠνάγκασε νὰ προμηθευθῆ κρυφὰ ἕνα πιστόλι. Πόσες φορές δὲν παρεκάλεσε τοὺς φίλους του καὶ τὴν δυστυχισμένην Στανίσιλαβα νὰ τὸν λυτρώσουν ἀπὸ τὸ μαρτύριο τῆς ζωῆς αὐτῆς.

Εἰς τὰς 12 Ἰουλίου ὁ καθηγητὴς Ρουσσὺ ἐπεχείρησε τὴν τελευταίαν μετάγγισιν αἵματος. Ἡ ἡρωϊκὴ Στανίσιλαβα μὲ τὴν ἐλπίδα ἐπάνω στὰ δακρυσμένα τῆς μάτια, προσέφερε τὸ αἷμα τῆς σὸν ἄνθρωπο ποὺ ἐλάτρευε. Ποιὸς θά μπορούσε νὰ ἀναλύσῃ τὴν φυσιογνωμικὴ στιγμὴ τῆς Στανίσιλαβας, ἔταν ἔβλεπε τὸ αἷμα ἀπὸ τὴ φλέβα τῆς, τὴν ζωὴν, νὰ μεταγγίζεται στῆς φλέβες τοῦ φίλου τῆς; Ἡλπιζε πάντα. Ἄλλα καὶ ἡ τελευταία αὐτῆ προσπάθεια ἀπέτυχε καθὼς τις ἄλλες. Ἡ φτωχὴ καλλιτέχνης ποὺ δὲν ἐγκατέλειπε οὔτε ἐπὶ στιγμὴ τὸ προσκέφαλο τοῦ συγγραφέως, ἄρχισε ὀριστικῶς ν' ἀπελπίζεται. Ἡ ἄσπνία καὶ ἡ ψυχικὴ ὀδύνη ἔδιναν στὴ μορφή τῆς μιὰ χλωμάδα νεκρικὴ.

Στὰς 15 Ἰουλίου, ὁ ἱατρὸς τοῦ τμήματος ἀντιληφθεὶς τὸ ἐπικείμενον τέλος τοῦ συγγραφέως, ἠθέλησε νὰ προπαρασκευάσῃ τὴν δυστυχισμένην Στανίσιλαβα στὴν ἰδέα τοῦ αἰώνιου χωρισμοῦ.

Ἐνας νεσοκόμος ἦρθε καὶ τοῦ ἔκανε μιὰ ἐνεση μορφίνης. Ἐκατάλαβε πῶς προσπαθοῦσαν νὰ ἀπαλλάξουν τὸν μνηστῆρα τῆς ἀπὸ τὴν κρίσιν τῆς ἐπιθανατίου ἀγωνίας. Τῆς ἔφευγε πειὰ γιὰ πάντα. Ο κόσμος τῆς ἐφαινόταν ἄδειος. Θέλησε νὰ τοῦ μιλήσῃ μὰ δὲν τῆς ἀπαντοῦσε. Κι' ἄκουσε τότε τὴν παλαιὰ φωνὴν τοῦ στή φαντασία τῆς καὶ συλλογίστηκε τὴν παράκλησίν του. Τὸν ἐσκαόντισε δυνατὰ. Ἐκεῖνος ἀνοιξε τὰ μάτια. Τρομερὸς ἀγῶνας γινότανε στὴ ψυχὴ τῆς. Ἐκφρικτὰ ἔβαλε τὸ χέρι τῆς κάτω ἀπὸ τὸ προσκέφαλό του, ἐπῆρε τὸ ρεθόλδερ καὶ τὸν σκότωσε..

Ἔτσι ἐλύθη ἡ τραγωδία.

Ἀπὸ τὸ δικαστήριον τοῦ Ἄνθρώπου εἰς τὸ δικαστήριον τοῦ συμβατικῶ Νόμου.

Ἡ ὑπόθεσις ἐξεδικάσθη ἐν Παρίσι, εἰς τὰς 7 Φεβρουαρίου 1925. Ο πρόεδρος ὑπῆρξε λακωνικώτατος. Αἱ μαρτυρικαὶ καταθέσεις διαλευκάνασαι τὴν ὑπόθεσιν πλήρως δὲν ἄφινον παρὰ μόνον τὸ ἐρώτημα: Ἐχει δικαίωμα κανεὶς νὰ σκοτώσῃ γιὰ νὰ λυτρώσῃ ἀπὸ τὰ μαρτύρια τῆς ζωῆς; Τὸ πρόβλημα νομικῶς, ψυχολογικῶς καὶ κοινωνικῶς ἐκ τῶν λεπτοτάτων καὶ δυσχερεστάτων ἰδίως μετὰ τὸν ἀποκλεισμόν παντὸς ἄλλου ἐλατηρίου, ἔθεσε εἰς τὸ στόμα τοῦ εἰσαγγελέως τὰς ἀκολουθοῦσας φράσεις: «Ἄς μοῦ ἐπιτραπῆ νὰ ἐκφράσω τὴν λύπην μου διότι ἡ ὑπόθεσις αὐτῆ ἐφθασεν ἐπ' ἀκρατηρίφ. Θὰ ἐπρωτίμων ἔπως ἡ δικὴ ἀδίκη μὴ ἐλάμβανε χώραν. Δὲν φοβούμαι τίποτε διὰ τὴν κατηγορουμένην ἢ ὅποια ἐνεργήσασα ὡς ἡρωὶς τοῦ Τολστόϊ, περιβάλλεται ὑπὸ τῆς γενικῆς συμπαθείας καὶ τοῦ κύρους τῶν ὑπερασπιστῶν τῆς. Ἄλλα διερωτῶμαι ἂν δὲν εἶνε ἐπικίνδυνος ἢ ἐν πλήρει ἀκρατηρίφ συζῆσις τῆς περιπτώσεως δικαιώματος φόνου πρὸς ἀπαλλαγὴν τῶν δεινῶν τῆς ζωῆς».

Ἡ νομικητὴς κ. Roudenko ἀνέλυσε τὴν ψυχολογίαν τῆς Στανίσιλαβας Οὐμίνσκας καὶ ἀπέδωσε φόρον τιμῆς εἰς τὸ τραγικὸν ὄψος τοῦ ἔρωτός τῆς, τοῦ ὁποίου παράδειγμα δὲν εὐρίσκεται, εἰμὴ ἐν τῇ ἀργαλίᾳ Ἑλληνικῆ Τραγωδίᾳ.

Ἡ δίκη ἐπερατώθη διὰ τῆς λαμπρᾶς ἀγορεύσεως τοῦ κ. Henri Robert, ὁ ὁποῖος παλλόμενος ἐκ συγκινήσεως, ἀνέταμε τὰ ἐλατήρια καὶ τὴν νομικὴν οὐσίαν τῆς κατηγορουμένης, ἢ ὅποια ἐφόνευσε ἔταν προσέφερε τὰ πάντα διὰ τὴν ζωὴν τοῦ φονευθέντος, τὸ ἴδιόν τῆς αἷμα, καὶ εἶδεν ὅτι ἡ ἐπιστήμη τὸν κατεδίκασεν ὀριστικῶς εἰς θάνατον. Καὶ κατέληξεν: «Ἀφίστε τὴν, κύριοι, δῶστε τῆς τὸ δικαίωμα νὰ πάῃ σὸν τάφο τοῦ ἀγαπημένου τῆς τὰ λουλούδια ποὺ ραντίζουν τὰ δάκρυά τῆς... Καὶ σεις, φτωχὴ μικρὴ, Στανίσιλαβα Οὐμίνσκα, ποῦλι τῆς τρικυμίας, μὲ τσακισμένα τ' ἀδύνατα φτερά, βεβαιωθῆτε, ὅτι ἔπως ἐμπήκατε ἐλεύθερη εἰς τὸ μέγαρον αὐτὸ, ἔτσι ἐλεύθερη θὰ βγῆτε σὲ λίγο. Εἶναι ἄλλως τε ἡ μόνη παρηγορία, μὲ τὴν ὅποια ἡ ἀνθρωπίνη δικαιοσύνη μπορεῖ νὰ σᾶς ἱκανοποιήσῃ».

ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΙΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΙ Κ. Α. Π.

Ἀριθ. 139969

Περὶ καταλήψεως θέσεων ταμιακῶν γραμματέων β' τάξεως.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Διακηρύττει ὅτι

Τὴν 22 Μαρτίου ἐ. ε. ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὥραν 9 π.μ. γενήσεται διαγωνισμὸς πρὸς κατάληψιν 65 θέσεων ταμιακῶν γραμματέων β' τάξεως.

Ο διαγωνισμὸς ἐνεργήσεται ἐν Ἀθήναις, Πάτραις Θεσσαλονικὴ καὶ Χαλκίς.

Οἱ βουλόμενοι νὰ συμμετάσχωσι δέον ἐν τῇ αἰτήσῃ αὐτῶν νὰ ἔχωσιν ἐπικεκολλημένην τὴν φωτογραφίαν των καὶ νὰ ἐπισυνάττωσι.

1) Ἀποδεικτικὸν τῆς ἡλικίας των καὶ περὶ τῆς ἐν τῷ μητρῷ τῶν ἀρρένων δήμου ἢ κοινότητός τινος ἐγγραφῆς αὐτῶν, οἱ δ' ἐκ τῶν ἑῶν χωρῶν καταγόμενοι πιστοποιητικὸν ἀρμοδίας ἀρχῆς, ὅτι κέκερται τῇ; Ἑλληνικῆς ἰθαγενείας.

2) Πιστοποιητικὸν ἐκτελώσεως τῆς στρατιωτικῆς υποχρεώσεως ἢ ἂν ἔχη νομίμως ἀπαλλαγῆ αὐτῆς, ἀλλ' οὐχὶ ὁ ἀνίκανος διὰ τὴν ἐνεργὸν τοῦ στρατοῦ ὑπηρεσίαν, πρὸς τούτοις νὰ μὴ ἔχη ὑπερβῆ τὸ 30ὸν ἔτος τῆς ἡλικίας καὶ νὰ βεβαιώται ἡ καλὴ αὐτοῦ ὑγεία διὰ πιστοποιητικὸν δύο ἰατρῶν ἐκ τῶν διτελούντων πολιτικῶν ὑπαλλήλων ἢ στρατιωτικῶν. Προκειμένου περὶ θηλιῶν δύνανται νὰ μετασχωσιν ἐφ' ὅσον ἔχωσιν, συμπληρώσει τὸ 18ὸν τῆς ἡλικίας των.

3) Πιστοποιητικὸν εἰσαγγελέων ὅτι δὲν κατεδιδάσθησαν κατὰ τ' ἄρθρα 23 καὶ 24 Π. Ν. ἢ οἱ δὲν ὑπάρχει οὐδεμία κατ' αὐτῶν ἐκκερητῆ κατηγορία.

4) Δήλωσις περὶ τοῦ τόπου τῆς καταγωγῆς αὐτῶν καὶ τῆς συζύγου των ὡς, καὶ τοῦ τόπου ἐνθα ἐνασκούσι τὰ πολιτικὰ αὐτῶν δικαιώματα.

5) Ἀπολυτήριον γυμνασίου ἢ δίπλωμα δημοσίας ἢ ἰδιωτικῆς ἀνεγνωρισμένης ἐμπορικῆς σχολῆς; ἢ ἂνευ τοιούτου ἔχωσιν δημοσίου πενταετῆ ὑπηρεσίαν δημοσίου εἰσπράκτορος καὶ νὰ πρωτεύσῃ κατὰ τὸν διαγωνισμόν.

6) Κατάστασιν προγενεστέρων ὑπηρεσιῶν αὐτοῦ ἂν ἔχη τοιαύτας.

7) Γραμμάτιον καταβολῆς ἐπὶ παρακαταθήκῃ πινὰ τῷ ἀρμόδιῳ ἐπαρχικῷ ταμείῳ δρχ. 30 δι' ἀμοιβὴν μελῶν ἔξεταστικῆς ἐπιτροπῆς.

Μαθήματα εἰς ἃ ἔξετασθήσονται εἰσι.

α) Γραπτῶς.

1) Ἐκθεσις ἰδεῶν.

2) Καλλιγραφία

3) Πρῆτικὴ ἀριθμητικὴ

4) Δημόσιον λογιστικὸν

β) Προφορικῶς.

Ἐργασίαι Ταμείων

Ὁ Ὑπουργὸς
Κ. ΓΚΟΤΗΣ

ΔΗΛΩΣΙΣ: Ὁ ἐγγράφων διὰ τὸ 1925 δέκα νέους συνδρομητὰς τοῦ «Παντογνώστου» λαμβάνει δωρεὰν τοὺς τοῖς προσηγομένους τόμους μὲ ἐπιβάρυνσιν μόνον τῶν ταχυδρομικῶν ἐκ δρχ. 15.—

Ἡ Στανίσιλαβα τότε, ἐσηκώθη ἀπὸ τὸ ἐδωλίον τῆς καὶ μὲ ραγισμένο τὸ ἔντονο μέταλλο τῆς φωνῆς τῆς, ἀπελογήθη μὲ δύο λέξεις: «Τοῦ ἔδωσα ὄλο μου τὸν ἔρωτα καὶ ὄλη μου τὴ ζωὴν! Ἄγαποῦσα τὴ ζωὴν του περισσότερο ἀπὸ τὴ δικὴν μου. Μὰ ἀφοῦ δὲν ἦταν δυνατὸ νὰ γίνῃ τίποτε καλλίτερο γι' αὐτήν, τὴν ἀπῆλλαξα ἀπὸ τὸ τελευταῖο τῆς μαρτύριο.. Εἶμαι εὐτυχισμένη γι' αὐτὸ. Πολὺ εὐτυχισμένη».

Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ἔληξεν ἡ δίκη. Ἡ ἀπόφασις ἐκδοθεῖσα ἀμέσως, ἠθώωσε παμφηρεῖ τὴν Στανίσιλαβα Οὐμίνσκα.

*

**

Αὐτὴ ὑπῆρξεν ἡ τραγωδία καὶ ἡ κρίσις τῆς.

Ἄλλ' ἂν τοιουτοτρόπως ἔληξε τὸ τυπικὸν ἢ ἱστορικὸν μέρος τοῦ γεγονότος τούτου, τὸ οὐσιαστικὸν δὲν ἤρχισεν ἀκόμη. Ὅτι ἔγινε μέχρι τοῦδε ἀποτελεῖ ἕνα μέγα θέμα «πρωτοτύπου θέσεως» τοῦ ὁποῖου ἡ ἀνάλυσις θὰ ἀπαιτήσῃ μακροχρόνιους συζητήσεις.

Δὲν ἐξιστόρησα τὸ θέμα τοῦτο ἐκ καθήκοντος χρονολογικοῦ. Αὐτὸ εἶναι τὸ ὀλιγώτερον ἐν προκειμένῳ. Ἄλλα κυρίως διὰ τὰς πολυπλόκους νομικὰς, ψυχολογικὰς καὶ κοινωνικὰς ἀπόψεις, τὰς ὁποίας παρουσιάζει ἡ βία τῆς εἰς τὰ ἐλατήριά τῆς, τὴν ἀρχιτεκτονικὴν τῆς καὶ τὴν ἐξέλιξιν τῆς.

Πραγματικῶς ἡ τραγωδία αὐτὴ εἶναι «ἄνευ προηγούμενου» εἰς τὴν ἱστορίαν.

Θίγων τὰς ἀπόψεις αὐτάς, θὰ εἶχα νὰ ἐκφέρω τὴν εὐχὴν ὅπως ἡ δραματικὴ ἔχρη, ἐπεξεργασθῆ τὴν λύσιν τὴν ὁποία ἡ Πολωνὴ τραγωδὸς ἐπραγματοποίησε, δημιουργήσασα δι' αὐτῆς ἐν τραγικὸν ἀριστούργημα.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΔΟΞΑΣ

ΠΑΡΑΤΑΣΙΣ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗΣ ΣΤΕΜΜΑΤΩΝ

Φέρεται εἰς γνώσιν τῶν εἰσέει κατόχων στεμμάτων (προσωρινῶν τίτλων τοῦ ἀναγκαστικοῦ δανείου 1.600 ἑκατ. δρχ.) ὅτι ἡ ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Ἰουλίου ἐκπνεύσασα προθεσμία ἀνταλλαγῆς τούτων δι' ὀριστικῶν τίτλων, ἐνεργουμένης διὰ μόνου τοῦ ἐν Ἀθήναις κεντρικοῦ καταστήματος τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, παρατάθη μέχρι τέλους Δεβρίου 1925.

Ὅμοιος ἡ προθεσμία ὑποβολῆς ὑπευθύνων δηλώσεων παρὰ τῶν κατόχων στεμμάτων, φυλασσομένων εἴτε ἐν τοῖς θησαυροφυλακείοις τῶν ἐν Τουρκίᾳ Τραπεζῶν, ἀνηκόντων εἰς τὴν περιουσίαν αὐτῶν ἢ εἰς ἰδιώτας, εἴτε ἐν ἰδιωτικῶν παρὰ Τραπεζαῖς χρηματοκοιτωτίαις, παρατείνεται μέχρι τῆς ὡς ἄνω ἡμερομηνίας.

Περὶ τῆς προθεσμίας ταύτης τὰ μὴ ἀντιλλαγήσόμενα ἢ μὴ δηλωθησόμενα ὡς ἐγκαταλειφθέντα ἐν Τουρκίᾳ, καθίστανται ὀριστικῶς ἄκυρα.

(Ἐκ τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Δημοσίου Λογιστικοῦ.)

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ — ΤΕΧΝΟΚΡΙΤΙΚΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Κ. Α. ΦΩΤΑΚΗ

ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗ ΣΑΡΚΑ ΤΗΣ

(Συνέχεια εκ του προηγούμενου)

Είτανε τὸ παράθυρο μὲ τζάμια θαμπά. Κανείς δὲν τοὺς ἐδλεπε, οὔτε θὰ τοὺς ἐνοχλοῦσε, ὅσα φίλιὰ καὶ χάδια ἂν δίνανε κεῖ μέσα.

Στὴν ἀγκαλιά του τὴν εἶχε καὶ τὴ μάλαζε χωρὶς κί' αὐτὸς νὰ ξέρει, ἂν σὲ ὄνειρο βρισκότανε ἢ σὲ πραγματικὴ βλέποντας ἐκείνη, ποὺ τόση περιφρόνηση τοῦ εἶχε κατὰμουτρα πετάξει, πάνω στὰ χέρια του παραδομένη, ἔτσι νικημένη, σὰν ἀπὸ μεθύσι ζαλισμένη λές, ποὺ τὴν ἔκανε νὰ μὴ καταλαβαίνει τί κάνει, τίποτα...

Ὁ Ἀντώνης εἶχε γίνε κί' αὐτὸς «ἐξω ὀρίων», κί' ὅσο δὲν εὑρίσκει σοβαρὴ ἀντίδραση στὶς ἐπιθέσεις του, δὲ σταματοῦσε καθόλου.

Καμμὶ ἄκουσθηκε ἡ φωνὴ της, ξεκουρδισμένη..

— Μή, μή, ἀφισέ με...

Μὰ δὲν ἀποχωροῦσε.

Καὶ πάλι τοῦ ξαναμίλησε.

— Φτάνει πιά, μή ἄλλο, μὰ μὴ κάνεις ἔτσι... Φτάνει, ἀκούς;...

Τὸ χέρι δὲ σταματοῦσε, ὁ καναπές ἔτριζε, κινήσεις ἀπότομες γίνονταν...

Ἐάφνου τοῦ ἔδωκε μιὰ δυνατὴ σπρωξιὰ. Ὁ Ἀντώνης τὰ ἔχασε. Σηκώθηκε δρόρθη πάνω.

— Αἱ, ντροπὴ πιά — φώναξε θυμωμένη.

Χαμήλωσε τὰ μάτια του, κρέμισε τὰ χέρια του, ἔβγαλε ἡ Κοῦλα ἓνα καθρεφτάκι, κοίταξε τὸ πρόσωπάκι της, ποὺ εἶτανε σὰν παπαροῦνα φουντωμένο, τὰ μάτια της σὰν ἀπὸ δάκρυα βρεγμένα, καὶ τὰ μαλλιά ξέπλεχα, σὰν ἀπὸ ξύπνημα κνήσουχου ὑπνῶ.

Σιάχηθηκε διαστικὰ.

Ἐπίασε ὁ Ἀντώνης τὸ ποτήρι του.

— Ἐλα — τὴς εἶπε — πάρε καὶ τὸ δικό σου, νὰ πιῶμε στὴν ὑγειά μας.

— Μὰ δὲν εἶνε σωστὰ αὐτὰ... — τοῦ εἶπε ντροπιασμένα τώρα. Δὲν ἔπρεπε νὰ μὲ φέρετε σὲ τέτοιο μέρος. Ξέρω κί' ἐγὼ πὼς βρίσκουμε δῶ μέσα... Ὅχι! Δὲν ἔπρεπε.

— Μὰ... μετανοεῖτε, ἀφοῦ προτίτερα, ὠμολογήσατε, πὼς εἴσατε ἐνθουσιασμένη;...

— Φτάνει. Τώρα λιγάκι ἔλλειψε ὀλότελα νὰ μὲ ὑποτάξετε στὴν ἐπιθετικὴ θέλησή σας. Κί' ὕστερα θὰ βγαίναμε ὄξω καὶ σεῖ; θὰ εἴσατε ὁ νικητὴς τὴς μάχης. Ἐγὼ δέ, τί θὰ εἶμουν;... Ἐνα ἡττημένο θῆμα!... Ἡ παγίδα σας στῆθηκε τεχνικὰ, αἱ;...

— Ὅχι δά...

— Μὴ λέτε ὄχι. Ἐτσι εἶνε. Γι' αὐτὸ ἤρθατε κοντά

μου. Γι' αὐτὸ κί' ἐγὼ σὰς ἀπέφυγα. Μὰ... δεῖξατε τόση ἐπιμονή, τόσο θάρρος... Φτάσατε νὰ γυρίζετε ὄξω ἀπ' τὸ σπίτι μου, νὰ κοιτάτε τὰ παράθυρά μου, νὰ μοῦ πετάξετε ἔρωτικὴ ἐπιστολή, ἀφοῦ οἱ-ἀνιχνεύσεις σας, φέρανε τὸ ἀποτέλεσμα, νὰ μάθετε ποὺ κατοικῶ. Ὅλες αὐτὲς οἱ προσπάθειές σας, ὁ ἀγὼν σας, ὅλα εἶτανε ἓνας τρόπος, ἓνα γεφύρι, γιὰ νὰ κατορθώσετε νὰ διέλθετε τὴν ἀπόσταση.

— Μὲ βρίζετε λοιπόν;...

— Λέγω μιὰν ἀλήθεια.

— Κοῦλα! Μὴ θέλεις νὰ παίζεις μὲ τὰ λόγια. Δὲν εἶμαι ἀπὸ κείνους ποὺ λησμονοῦνε.

— Καὶ ποὺ τὸ ξέρω ἐγὼ;

— Σοῦ τὸ ὀρκίζομαι.

— Ἄφισέ τα αὐτὰ γι' ἄλλη. Μὴ νόμισες, ὅτι τὰ πιστεύω;

— Τότε τί ἄλλο μπορῶ νὰ σὰς πῶ;

Πάλι τὴν ἔπιασε ἀπ' τὰ χέρια.

Ἡ Κοῦλα σοβρεύτηκε περισσότερο. Τοῦ εἶπε τότες. — Ἄκουσε. Μὲ ἀγαπᾶς; Μὰ ἐγὼ δὲν ἤρθα κοντά σου γι' αὐτὸ!...

Ὁρθάνοιξε τὰ μάτια του ὁ Γιαπῆς. Σηκώθηκε ἀπάνω ταραγμένος.

— Τί εἶπες Κοῦλα;... Μ' ἂν ἀπὸ ἀγάπη δὲν ἤρθες κοντά μου τότε;...

Κί' ἐκείνη μὲ κάποια νευρικὴ ταραχή.

— Ναί — τοῦ φώναξε — χτυπώντας κάτω τὸ ποτήρι τὴς μπύρας, ποὺ εἶχε ἀδειάσει.

Εἶχει ρθεῖ σὲ κέφι.

Εἶχε τρία ποτήρια πιεῖ, μὰ δὲν εἶχε συνηθίσει τὸ ποτὸ καὶ ζαλλίστηκε.

Ἐτσι στὴ ζάλη αὐτὴ, ποὺ τὴν εἶχε πιᾶσει, τὴς ἤρθε στὸ νοῦ νὰ πεῖ, ὅ,τι αἰσθανότανε κείνη τὴ στιγμή, ὕστερ' ἀπὸ ἓνα τέτοιο ζευτελισμό, ποὺ εἶχε ὑποστεί ἀπ' αὐτόν.

— Τὸ ὁμολογεῖς;

— Ναί, ξαναλέω. Δὲν ἀγαπῶ ἐγὼ ἔτσι δὰ εὐκολα, ὅπως φαντάσθηκες. Πολὺ ἐλαφρὰ ψυχολογήσατε τὴν ἡρωίδα σας κ. συγγραφέα. Τὸ ἔργο σας θὰ βγαῖ ψεύτικο... κί' εἶνε κρίμα...

— Μὰ, τί εἶνε αὐτὰ ποὺ λές;...

— Παράξενα, ἴσως.

— Μὰ λοιπὸν ἐξηγήσου.

— ἤρθα κοντά σου, ὕστερ' ἀπὸ μιὰν ἀπόφαση, ποὺ πῆρα, νὰ μὴ ξαναπλησιάσω ἄντρα ποτέ!...

— Ὅστε εἶχες μὲ ἄλλον... δηλαδή, σχέσεις καὶ γι' αὐτὸ... Ἐλα, μὴ διστάζεις, μίλησέ μου ξάστερα, ὅπως ξάστερος εἶνε κί' ὁ ἄφρος τὴς μπύρας ποὺ ρουφοῦμε.

— Ναί. Αὐτὸ τὸ μαρτυρῶ!

— Καὶ τώρα ὁ κύριος αὐτός;...

— Ἄ!... εἶτανε ἓνας ποὺ ἔμοιαζε στὰ παχειὰ λόγια, ξέρετε μὲ ποῖον;

— Ναί. Θέλετε νὰ μὲ παρομοιάσεις μ' ἓναν ἄνθρωπο, ἴσως, φαῦλο.

— Καλλίτερα ἐπιθετικὸ, ὅπως καὶ σύ. Τέτοιος εἶτανε. Μοῦ ἔλεγε πὼς γιὰ μένα ζεῖ. Ἄν ἤθελα ἐγὼ μποροῦσε νὰ σκοτωθεῖ. Μάλιστα μιὰ φορὰ στὸ Φάληρο, ἔβγαλε περιστροφὴ καὶ ρώτησε, ἐάν θέλω, νὰ σύρει τὴ σκανδάλη καὶ μπροστά μου νὰ ξαπλωθεῖ νεκρός. Κί' ἐπίστευα, πὼς μὲ ἀγαποῦσε, ὅπως δηλαδή τώρα τοῦ λόγου σας, θέλετε, νὰ μὲ κάνετε νὰ πιστέψω, σώνει καὶ καλά, πὼς μὲ λατρεύετε τρελλά... Ἡ ἐπιστολή σας τί δὲ λέει... Μιὰ ἐπιστολὴ ψευτικὴ, ποὺ τὴν ξέσχισα!...

— Ὅχι! Ὅχι! αὐτὸ δὲν εἶνε δυνατό.

— Ναί. Λέω ὅ,τι ἔκανα κύριε.

— Καὶ μοῦ εἶπατε πὼς; σὰς ἄρεσε...

— Ἀπαντοῦσα στὶς ψευτιές σας.

— Μὲ ἐμπαίξατε λοιπόν.

— Εἶσαι χυμένος τώρα;...

— Πολύ. Αὐτὸ μοῦ στοιχίζει...

Γέλασε χαχανιστὰ.

— Ὅχι δά. Σοβρολογεῖτε;... Λίγη διάκριση κύριε.

— Κοῦλα;

— Λίγη ντροπή. Μὲ φέρατε σ' ἓνα καμαρίνι μιᾶς μπύρας, ἐδῶ ποὺ θὰ ἔχετε ἀσφαλῶς κουβαλίσει κοκότες σας, καὶ μὲ σφιταγκαλιάσατε σὰν γυναίκα σας, μὲ κάνατε παιχινίδι σας, μὲ ξεμαλλιάσατε, μὲ στραπατζάρατε, τὸ χέρι σας, χωρὶς νὰ τὸ ὀμιγᾶτε καμμιά συναίσθηση, ἔφτιασε ἴσα μὲ τὸ σημεῖο νὰ μοῦ τραθήξει καὶ τὴ φοιστὰ μου, ἄ!... ντροπῆς... Σὰς διέκοψα. Συνῆλθα πιά. Ἀλλιῶς...

— Μὰ... γιὰτί μοῦ μιλάτε τόσο τσουχτερᾶ; Μὲ δικάζετε τόσο αὐστηρὰ...

— Γιὰ νὰ ρίξω κάτω τὴ ψευτιά σας. Μιλεῖστε ἀληθινὰ. Φωνάζτε: «Θέλω τὴ σάρκα σας!». Τότε θὰ εἶσαι ἓνας ἐλικρινῆς ἄντρας. Τὸ νὰ ζητᾶς ὅμως μὲ τέτοια μέσα νὰ μὲ κυλίσεις, ὅπως τὸ κατάφερες, στὸ λαστιχένιο αὐτὸ καναπέ, σὰν μιὰ γυναίκα τοῦ κάφεσαντάν, αἱ; αὐτὸ λέγεται καπατσωσύνη.

— Ἐπὶ τέλους!

— Ντρέπεσθε;

— Ὑβρίζομαι.

— Κί' ἐγὼ μπροστά σας δὲν ὕβριστήκα; Δές τε με. Εἶμαι κατακόκκινη σὰ νὰ ἔραγα μπάτσους. Εἶμαι σὰ νὰ σηκώθηκα ἀπ' τὸ κρεβάτι τὴς κάμαράς σας. Αὐτὸ τί εἶνε γιὰ μένα;... ὦ! πόσο ξέρετε σεῖς οἱ τέτοιοι νὰ προσβάλλετε μὲ τὸ σκληρότερο τρόπο, μὲ θηριώδικα, πολλὲς φορές, μέσα. Ξέρω καλά. Γιὰτί μ' ἔμαθε ἐκεῖνος. Μοῦ ἐξομολογίότανε, ὅπως σεῖς, ἔρωτα μέχρι τάφου. Κί' ὅλα αὐτὰ εἶτανε τὰ ταπεινὰ μέσα ἐνὸς σχεδίου του, νὰ μὲ καταφέρει καὶ τοῦ παραδοθῶ ὀλότελα. Γι' αὐτὸ ἀγωνίστηκα. Ἰδρῶσε, ἔκλαψε, δὲ λέω μεγάλα λόγια, σὰν

μουρουδάκι στὴν ἀγκαλιά μου τὸν εἶδα γερμένο νὰ χύνει ἔρωτος δάκρυα, ὁ παλιάνθρωπος, ὁ ἄθλιος, ὁ μασκαράς!... ὁ αἰτιμος!...

Ἐπίασε τὸ κούτελό της. Ἐνας πόνος δυνατὸς τὴν συνεπῆρε.

Τὴ χάιδεψε καὶ τὴς εἶπε.

— Ἡσύχασε Κοῦλα. Φτάνει. Συγγνώμη ποὺ σ' ἐνόχλησα. Ζητῶ συγγνώμη δεσποινίς.

Γύρισε καὶ τὸν κοίταξε μὲ λοξό, ἀγριο βλέμμα.

— Πληρώσατε νὰ φύγουμε.

— Μὰ... εἶπα, ζητῶ συγγνώμη. Εἶμαι κί' ἐγὼ ἓνας νέος. Τὸ πρῶτο φιλὶ φέρνει τὸ δεύτερο.

— Μὴ σὰς ἀρέσει νὰ δικαιολογεῖσθε τόσο εὐκολα, μὲ λόγια ποὺ δὲν μοῦ κάνουν ἐντύπωση.

Πέρασε διάλειμμα σιωπῆς.

Στὸ πλαῖνὸ καμαράκι ἀκούγότανε μιὰ γυναίκα ποὺ τραγουδοῦσε μεθυσμένα.

Ἡ Κοῦλα ἀκούμπισε τὸ κεφάλι της στὸ χέρι της καὶ τὸ βλέμμα της ἀφηρημένο στριφογύριζε καὶ κοιτοῦσε ἓνα κάδρο κρεμασμένο στὸν τοῖχο, ποὺ περίστανε μιὰ στὰ γόνατα ἓνος.

Εἶπε τοῦ Ἀντώνη, χτυπώντας τὰ δάχτυλά της στὸ τραπέζι.

— Γαργαλιστικὴ εἰκόνα. Τὸ τζάμι ἐκεῖ θαμπό. Ἡ πόρτα κλεισμένη. Τὸ γκαρσόνι δὲν ἔρχεται νὰ μᾶς ἐνοχλήσει. Γιὰτί ξέρει τὴ δουλειὰ του καὶ τή... δουλειὰ μας. Τί ὄραία ποὺ τὰ καταφέρατε... Ὑστερ' ἀπὸ μιὰ ἐπιστολὴ ἔρωτικὴ στό... ἰδιαίτερο ἐτοῦτο... Φρ-κη!

— Μὰ ἀρκετὰ βλέπω σὰς; ἔστενοχώρησα.

— Διότι ἐν εἶνε μικρὴ ἡ ἔμπνευσή σας αὐτὴ. Ἄν ἐγὼ ὑπέκυπτα;...

— Τί θέλετε νὰ πεῖτε;...

— Ἄν ὑπέκυπτα ἔτσι, χωρὶς στεφάνι γάμου. πὼς θὰ γύριζα πίσω στὸ σπίτι μου, στὴ μάνα μου;... Τώρα καταλαβαίνετε τί θέλω νὰ πῶ. Γιὰτί ἐναντίο σας ἔχω τόσο ἐξυγεθεῖ. Γιὰτί σπεύδετε σεῖς οἱ νέοι μὲ τίς ὁρμές σας καὶ δὲ λογαριάζετε στὴ φούργια σας ἐπάνω τί κάνετε. Καὶ ἐγκληματεῖτε! Δημιουργεῖτε στὸν κόσμον θύματα. Τὰ καυμένα!... Ἐνα σωρὸ θύματα, ποὺ τοὺς ἀνοίγετε τὸν δρόμο τὴς πορνείας!...

Ὁ Ἀντώνης κάπνιζε μὲ νευρικὴ ταραχή.

Σηκώθηκε. Περπάτησε πέρα - δῶθε.

Σιγαλὰ τὸν ρώτησε.

— Τί αἰσθάνεσθε;

— Εἶπατε, δεσποινίς, τόσα πολλά... Καὶ σὰς ἄφισα ν' ἀραδειάσετε ὅ,τι θέλετε... Μὲ βρίσατε ἀρκετὰ. Μὰ ἐγὼ τί φταῖω;... Ἡ ἐπιστολή;... Καὶ γιὰτί ὄχι ἡ πρώτη συνάντησή;...

— Δηλαδή ἡ συνάντησή ἐκείνη...

— Ναί, εἶνε ἡ πρώτη ἀφορμὴ!...

Εἶπε αὐτὲς τίς λέξεις μὲ τόνο φωνῆς αὐστηρὸ καὶ ὑπερήφανα.

— Ὅστε φταῖω ἐγὼ ποὺ ἤρθατε πλάι μου;

— Όχι δά... Δέν είνε αὐτή ἡ δουλειά μου, νά παρακολουθῶ σιεύς ἐρέμους τὴν γάθε μία. Θά ἤμουνά τότες τρελλός, ἕνας γελεύς ἐρωτιάκις. Ὅμως ἔχετε ἀπέναντί σας ἕνα σβαρό ὀπωσδήποτε κύριο, ἕναν γραμματισμένο... Σά; ἠκολούθησα, διότι τὸ ἐπιζητήσατε οἱ...!

Ἐμπήξε μιὰ φωνή.

— Φτάνει!...

— Ἐπειδὴ σὰς ἀρέσει ἡ ἀλήθεια μιλῶ μὲ τὴ σειρά μου τώρα. Ναι, οἱ σὺς προκαλέσατε!...

— Μά, ἔστω, ἐκοίταξα, μὰ ὕστερα... ὕστερα σὰς ἀφισα κ' ἔφυγα, ἐνῶ σὺς τρέχατε πίσωθὲ μου... Ψάχνατε νὰ μὲ βρεῖτε... Μὲ συναντήσατε τυχαία στὴν ὁδὸ Ἑρμοῦ. Ἄλλὰ σὰ; ἔσιωξα! Τὸ ἀρνειοθε; Ναι, σὰς περιφρόνησα!...

— Ὅχι!— φώναξε πετώντας μὲ θυμὸ κάτω τὸ τσιγάρο του.

Κ' ἡ Κοῦλα δίνοντας γροθιά στὸ τραπέζι.

— Ἐξηγηθεῖτε ἀμέσως!...— γκρίνιαξε.

— Καλλίτερα νὰ φύγουμε...

— Ἐμπρός! Συνεχίσατε!...

— Σιωπῶ!

— Εἰσαι λοιπὸν δειλός; Φοβᾶσαι μήπως τὰ χαλάσουμε καὶ σοὺ φύγει ἀπ' τὸ πιρουνὶ ὁ μεζές, ὦ!... τι ἀηδία!..

— Κοῦλα! πρόσεχε στὶς ἐκφράσεις σου.

— Εἰσαι κατεργαράκος!

— Μὴ λές ὅτι φτάνεις.

— Εἰσαι τεχνίτης θαυμάσιος.

— Εἶμαι ἕνας νέος μὲ φωτιά. Ἀπορεῖς γιατί εἶνε ἡ φωτιά ἀναμμένη... Ἐνῶ σὺ τὴν ἀναφες!..

— Αὐτὸ εἶνε;...

— Ναι, σὺ, τὸ ξανάλεω. Ἡ πρώτη συνάντησι. Ἡ πρώτη ἀφορμή. Τὰ πρῶτα ἐρωτικά βλέμματα. Τὰ κουνήματα τοῦ κορμινοῦ σας. Τὰ στριφογυρίσματά σας. Μὲ προκαλέσατε. Μετ' εὐχάσαστε σὺς κατεύθυνον. Κ' ἐγὼ ἐκτέλεσα. Σεῖς λέτε ὅτι τὸ σχέδιό εἶνε δικό μου κ' ἐγὼ λέω δικό σας!... Καὶ τοῦτο μαρτυρεῖ ἡ ἐξομολόγησή σας. Εἶπατε, πὼς εἶχατε ἄλλον. Καὶ φαίνεται πὼς ὑπερβολικὰ συγχίσατε τὸ πρόσωπο τὸ δικό μου μὲ αὐτὸ τοῦ ἐραστοῦ σας! Ὅχι εἶτανε αὐτὸς τεχνίτης θαυμάσιος, ἕνας κατεργαράκος μὲ δῖπλωμα. Ἐπιστέψατε καὶ δώσατε τὴν καρδιά σας σ' αὐτόν. Σὰς κοροῖδεψε θαυμάσια. Κατὰ φερε μιὰ δεσποινίδα, ἀπὸ καλὴ εὐκαίνοια, νὰ μεταχειριστεῖ, ξέρω κ' ἐγὼ, σὰν γυναῖκα του, ἴσως... Κι' αὐτὸ σὰ νὰ τὸ εἶπατε... Ὅτι αὐτὸς σὰς ἐξηπάτησε!... Τὸ πιστεύω! Αὐτὴ ἡ πολυμάθιά σας βγαίνει μέσ' ἀπὸ τὶς περιπέτειές σας, πὺ βραθεῖ ἔχετε μελετήσει καὶ ξέρετε νὰ χαρακτηρίζετε ἐπιτυχιμένα ὄλους τοὺς ἄλλους, γιατί ἔχετε μπροστά σας ὑπόδειγμα ἐκεῖνον!...

Ἡ Κοῦλα σφάλισε τὸ στόμα της κ' ἔγειρε τὸ κεφάλι της στὸ στήθος της.

— Ἀρκεῖ πιά, μουρμούρισε.

Ὁ Ἀντώνης κάθισε πλάι της. Τῆς ἔπιασε τὰ χέρια. Εἶχε στὸ πρόσωπο σὰν κερὶ κιτρινίσει καὶ στεναχτικὰ ἀνάσαινε.

Ἄπλωσε τὸ χέρι του καὶ τὴν ἔφερε στὴν ἀγκαλιά του μὲ τρόπο.

— Τί ἔχεις; Δὲ μιλάς;...

— Ἀρκεῖ!...

Τὰ μάτια της κλαίγανε... Ὅχι, δὲν εἶτανε ψεύτικα τὰ δάκρυα... Ἐκρυψε τὸ πρόσωπό της μὲ τὰ χεράκια της καὶ.. ἔκλαιγε...

— Σῶπα, Κοῦλα— τῆς φώναξε— δὲν εἶναι κατάλληλο μέρος ἐδῶ γιὰ δάκρυα. Ἡσύχασε. Ἐλα στὰ συγκαί σου νὰ φύγουμε... Συγγνώμη. Εἶπα παραπάνω λόγια...

— Εἶπατε ὅτι εἶχατε μέσα σας καὶ πὺ σὰς ἀνάγκασα νὰ τὸ μαρτυρήσετε.

— Εἶπα ἕμως ψέμματα!...

— Ὅχι δά..

— Δὲν εἶναι σωστό, νὰ ὑποψιασθῶ, πὼς ὁ κύριος πὺ εἶχε μαζί σας σχέσεις, εἶχε προχωρήσει τόσο πολὺ. Σηκώθηκε ἐλόρθη. Τὸν κύτταξε μὲ ἀπόφαση.

— Ὅλα εἶναι ἀλήθεια!— μίλησε ὑφώνοντας τὸ κεφάλι καὶ χτυπώντας κάτω τὸ πόδι της.

— Δηλαδή;...

— Ναι! Μὲ εἶχε... ἀπατήσει!..

— Κοῦλα!.. ὦστε..

— Καὶ τώρα.. εἰσαστε ἐλεύθερος.. Ἀρκεῖ νὰ μὴν πάθω καμμιάν ἐγκυμοσύνη.

— Κοῦλα! Τί λές;... Ὑποκρίνεσαι!..

— Ὅχι! Βρήκατε τὴν ἀλήθεια προτοῦ σὰς τὴν πῶ.

— Ὅχι μὸς τὴ λέγατε;

— Πιστέψατε. Ὅχι ἔλεγα τὰ πάντα. Κι' ἂν ἦρθα

κοντὰ σας, μὴ νομίζετε, ὅτι ἦρθα γιὰ νὰ σὰς.. τυλιξῶ. Ἄν αὐτὸ εἶχα σκοπὸ, ὦ! δὲ θὰ γινόμουνά τόσο κουτὴ νὰ τρυπῶστω στὸ καμαρίνι αὐτὸ τῆς μπύρας. Ἤρθα γιατί ἐκεῖνος μοῦ ἀναψε πρῶτος τὴ φωτιά τῆς ἡδονῆς, ἐκεῖνος μ' ἔμαθε νὰ ξέρω πόσο γλυκὸς εἶναι ὁ ἄντρας στὴ γυναῖκα, ἔλα τὰ ἔμαθα ἀπὸ κείνον... Βαδίζω στὸ δρόμο πὺ μ' ἔσπρωξε. Δὲν εἶναι αὐτὸ ἐκπληκτικό. Μιὰ γυναῖκα, ὅταν κάνει ἀρχή, ζητάει συνέχεια!.. Ἐτσι κ' ἐγὼ. Ἄν δὲν εἶμωνα κοντὰ στὴ μάννα μου, νὰ φοβοῦμαι τοὺς συγγενεῖς μου, τὰ μάτια τοῦ κόσμου, θὰ ἔκανα, ὅτι ζητοῦσα... Ὅμως σὰς ἐξομολογῶ, πὼς ὕστερ' ἀπὸ ἐκεῖνον, δεύτερος εἰσαστε οἱ!..

— Εἶναι ἀλήθεια;

— Ναι. Γι' αὐτὸ μὲ τὰ πρῶτα φιλά σας ζαλιστήκα κ' ἔγειρα στὴν ἀγκαλιά σας. Ξέρω τὶς ἰδιοτροπίες μου. Ἐνα φίλι μὲ ζαλίζει καὶ γίνουμαι σιγά-σιγά πτώμα. Ὅταν ἦρθα κοντὰ σας ἤξερα, πὺ, ἐκεῖ θὰ καταλήξω. Εἰσαστε ἐλεύθερος. Μά... ὅχι ἕμως ἐδῶ..

Τὴν ἔσφιξε μὲ δύναμη χαρᾶς κ' ἐνθουσιασμοῦ.

— Πὺ προτιμᾶς, χρυσό μου;

— Σὲ ἄλλο μέρος.

— Ἐρχεσαι στὸ δωμάτιό μου;

— Ὑπάρχει ἐκεῖ ἀσφάλεια;

— Μεγάλη.

— Ναι. Ἀῦριο τὸ βράδυ...

— Ὅχι μπορέσεις νὰ μείνεις ἀργά ὄξω;

— Ὅχι πῶ στὴ μητέρα μου, πὼς θὰ κατεβῶ στὸν Πειραιᾶ, στὸ σπίτι μιᾶς φίλης μου. Ἐτσι μπορῶ νὰ καθίσω ἴσα με τὶς δέκα τὸ βράδυ.

Γιομάτος χαρᾶ καὶ γέλια ὁ Ἀντώνης φιλοῦσε τὸ θησαυρὸ του.

Τὴν Κοῦλα τοῦ Ἀντισυνταγματάρχου τοῦ Πεζικοῦ τὸ κορίτσι.

Ἐστερ' ἀπὸ ἐκεῖνον... αὐτὸς!..

Ὅταν ἐτοιμαστήκανε νὰ βγοῦνε ὄξω, ἡ Κοῦλα τοῦ τράβηξε τὸ χέρι.

— Ἐλα δῶ!..

— Τί συμβαίνει;... — τὴ ρώτησε μὲ ἀνοιχτὸ στόμα.

— Αὐτὸς ὁ ἄλλος, ὁ παλιάνθρωπος ἐκεῖνος, πὺ σ' αὐτὸ μ' ἔφερε τὸ σημεῖο, θέλω νὰ μάθεις, πὼς τιμωρῆθηκε ἀκριβᾶ.

— Μικκάρι. Μὰ πὼς, ἀπὸ τὴ δικαιοσύνη;..

— Ἀπὸ τὸ νόμο τὸ δικό μου!

— Δηλαδή πὼς;...

Ἐσκυψε τ' αὐτὸ του στὸ στοματάκι της καὶ μὲ φωνὴ χαμηλὴ εἶπε.

— Τὸν σκότωσα!..

— Εἶναι ἀλήθεια αὐτό; Κι' δὲν κάνατε φυλακή;...

— Ναι. Πέρασα ἀπὸ δίκη!..

— Κι' ἡ ἀπόφαση τῶν δικαστῶν;

— Μὲ κήρυξαν ἀθῶα!..

Ἄρχισε νὰ σιγυρίζει τὸ κρεβάτι του μαζί μὲ τὴν κυρὰ Κατίγκω, τὴ χοντρομπαλοῦ σπιτονοικοκυρά του, ὁ Ἀντώνης. Ἐθαλε κρινούρια μαξιλαροθήκη, δαντελωτὴ, σεντόνια ἀπ' τὸ μπαούλο του πλυμένα, σιδερωμένα, ὀλοκάθαρα. Ἡ Κατίγκω μ' ἕνα σφουγγαρόπανο ἔπλυνε καὶ καθάρισε τὸ μάρμαρο τῆς νιφτήρας, τοῦ κωμοζίνου, πάστρεψε καὶ τὸ γυαλὶ τῆς λάμπας, πήρε τὸ πάτωμα εὐδὸ χέρι μὲ τὸ σφουγγαρόπανο.

Χαμογελοῦσε ἡ Κατίγκω κοιτάζοντας κατὰματα τὸ χαρούμενο μπεκιάρη της.

— Ποῖος τὶς χάρες σου σήμερα, τοῦ εἶπε.

— Τί νὰ γίνε, εἶπε κρύβοντας τὴ χαρὰ του νὰ μὴ δεῖξει, πὼς γιὰ μιὰ γυναῖκα τόσο πολὺ γίνεταί ξησασμένος. Αὐτά, κυρὰ Κατίγκω μου, ἔχουμε ἐμεῖς οἱ νέοι. Ὁ Θεός, βλέπεις, ἔδωκε τὴ γυναῖκα γιὰ τὴν καλλίτερη ἀπόλαψή μας. Ἄν δὲν ὑπῆρχεν ἡ γυναῖκα, ἡ ζωὴ θὰ εἶταν μουχλιασμένη, ἀρρωστη, ἐτοιμοθάνατη, χωρὶς ποίηση, χωρὶς αἴσθημα.

Στραβομουτσούνιασε ἡ σπιτονοικοκυρά.

— Αἱ, τί νὰ ποῦμε τώρα, ψιθύρισε, κ' ἐμεῖς οἱ μεσόκοποι...

— Ἄ! ὅχι δά. Σὺ εἶσαι ἀκόμα στὶς νοστιμάδες σου.

— Μὲ κοροῖδεύεις σὰν... τὴ λεγάμενη.

— Ὅχι. Γι' αὐτὸ βλέπεις ὁ κοσμάκης, πολὺ λογικὰ λέει. «Ἡ παλιὰ κότα ἔχει τὸ ζουμί».

Ἀπαράτησε στὸ πάτωμα τὸ πανὶ ἢ Κατίγκω κ' ἀπολύθησε σὲ πλατεῖα γέλια, πὺ τὰ πεταχτὰ στήθια της χοροπηδῆσαν.

— Τί εἶσαι, κυρ-Ἀντωνάκη, τοῦ εἶπε, χαϊδεύοντάς τον στὸν ὦμο. Τετραπέρατος. Ἄφοῦ τὰ κατὰφες νὰ ξεμυαλίσεις τοῦ μπεκιάρη τοῦ Ἀντισυνταγματάρχου τὸ κορίτσι. Εἶσαι ἕνας διαβολάκος ἐσύ, σὲ ξέρω. Καὶ στὴν ἀρχὴ μοῦ ἔκανες τὸ μισοκακόμοιρο..

— Χαίρουμαι, διότι ἡ δεσποινὶς αὐτὴ εἶναι πολὺ ἔξυπνη.

— Δηλαδή ἔξυπνος— βλάκας.

— Ὅχι, μὲ παιδεψε πολὺ.

— Ναι, τὸ ξέρω. Ραντεβουδάκι καὶ μπύρα μέτα στὸ καμαρίνι, οἱ εὐό σας..

— Κι' ἕμως δὲ γίνεταί τίποτα.

— Ἀστειεύεσαι;

— Ἐδῶ πὺ θάρθει θά..

— Ἄστα, φιλαράκο.. Ποῦλά τα αὐτὰ πουθενὰ ἄλλο, ὅχι σὲ μένα. Μιὰ γυναῖκα γιὰ νὰ δέχεται νὰ μπεῖ σ' ἐνὸς μπεκιάρη τὴν κάμαρη, ἀφοῦ σοῦ ὁμολόγησε μάλιστα πὼς ἔχει μὲ ἄλλον προοβληθεῖ, ἔχει δεχθεῖ τὸ.. μυστήριό!..

— Ὅχι, σοῦ ξαναλέω.

— Σιωπῆ.

— Αἱ; καλὰ τώρα. Ὅχι σὲ γελάσω; Γιὰ πὺ λόγῳ; Ἡ Κοῦλα Μπακαφιά εἶναι μιὰ ἀλλόκοτη ψυχὴ, μιὰ καρδιὰ γεμάτη ἰσοτροπία, ἕνας χαρακτήρας ἐπαναστατικὸς..

— Δὲν τ' ἀκῶ ἐγὼ αὐτὰ. Γράφει τὰ στὰ μυθιστορηματὰ σου καλλίτερα. Καὶ ἀπομένει νὰ πῶ, μάλιστα, πὼς δὲν εἶναι, ὅπως σοῦ παρουσιάστηκε, δηλαδή ἕνα θῶμα!..

— Ξέρω πὼς εἶνε κόρη ἄξιωματικοῦ.

— Τί σημαίνει αὐτό; Κάθε παλιογυναῖκα, βέβαια, ἀνῆκε σὲ γονεῖς, ἴσως καὶ πολὺ καλοῦς. Αὐτὸ εἶνε τὸ παρῆθόν. Ἐγὼ κοιτῶ τί εἶνε σήμερα. Εἶνε μιὰ τελευταία!..

— Μὴ παραλογίζεσαι.

— Μιὰ πατσιθοῦρα ἀπὸ κείνες, πὺ ξέρουμε νὰ μπεῖχουμε τοὺς ἄντρας. Τῆς εἶπε, πὼς εἶσαι συγγραφέας, καὶ κοίταξε καλὰ νὰ παίξει τὸ ρόλο της, πὼς εἶνε θῶμα ἐνὸς παλιανθρώπου, γιὰ νὰ ἐπιτύχει τὴ... συμπάθειά σου!.. καὶ σιγά-σιγά τὸ χροῖμά σου!..

Χτύπησε μὲ θυμὸ τὸ πόδι του, σήκωσε τὸ χέρι του.

— Ὅχι! Δὲν εἶμαι τόσο ἐλαφρὸς. Αὐτὴ νὰ γελάτει ἐμένα; Σῶπα καλέ... Σοῦ εἶπα εἶνε πραγματικὰ ἕνα θῶμα. Τὸ ὁμολόγησε. Αὐτὸ τί εἶνε;...

— Πιό;

— Ἡ ὁμολογία τῆς;

— Ἀπλοῦστατα. Κοίταξε νὰ προλάβει ἀπὸ τοῦ νὰ τὸ μάθεις ἀργότερα. Ἄφοῦ ἔμαθες πὺ κάθεται, πὺ τὴ λένε, ποῖος εἶνε ὁ πατήρας της, ὅτι ἔκανε δακτυλογράφος καὶ λοιπά, φεβήθηκε, πὼς θὰ μάθεις, πὼς ἐσκότωσε τὸν ἀγαπητικὸ της!..

Ὁ Ἀντώνης μπήκε σὲ σκέψεις.

(ἀκολουθεῖ)

ΣΕΝΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΤΟ ΡΩΜΑΝΤΖΟ ΤΗΣ ΦΕΝΗ

Υπάρχει ακόμα στο κόσμο κάποιος που αισθάνεται την αγίατρευτη αιωνιότητα και άθανασία του έρωτος μέχρι των πλέον ρωμαντικών θυσιών χωρίς καθόλου να είναι τρελλός... έστω και τρελλός, αλλά γι' αυτό το ίδιο το ανιάτρευτο αίσθημα.

Φαίνεται ότι είχε άλληθια και το αποδείχνει η ιστορία της Φένη Ρίντ, μιιά νέας Αμερικανίδος.

Είς το τέλος του έτους 1630 η οικογένειά της είχε εγκατασταθή στο Χανκόκ, όπου ο πάππος της Στίπλεν Ρίντ έχτισε ένα μικρό σπίτι ανάμεσα σε πυκνά δένδρα, ένα σωστό παλατάκι κι' αργότερα οι διάδοχοί του γύρω σ' αυτό εξακολουθούσαν να χιζούν ο καθένας το δικό του, κι' έτσι ύστερα από χρόνια έγιναν οι Ρίντ κύριοι του τόπου αυτού του Έριε που είχε κοντά στη σιδηροδρομική γραμμή που ενώνει το Μπρίχαμτον και το Μπούφαλο.

Ο Ρίλεϋ Ρίντ όταν απέκτησε τη Φένη ήτο κύριος ενός πανδοχείου που ύστερα από αρκετά χρόνια έγινε το πειό πολυσύχναστο και ξικουμένο κέντρο του Χανκόκ αυξάνοντας έτσι τη φήμη της πλούσιας οικογένειας.

Το 1861 όταν η Νότιος Αμερική έταράσσονταν από εμφύλιους πολέμους η Φένη ήταν 18 χρόνων κι' ήταν η πειό ώρα και η πειό φρόνιμη κοπέλα του Χανκόκ, δειρο καθηνός νέου του τόπου και των πέριξ, γιατί έβλεπαν ότι συγκέντρωνε όλα τα προτερήματα μιανής ιδανικής συζύγου.

Αλλ' η καρδιά της Φένη δεν είχε ακόμα μιλήσει και ζούσε ήσυχη κι' ευτυχής στην εύθυμη νεότητά της, όταν έφτασε στο Χανκόκ το 101^{ον} Σύνταγμα Πεζικού της Νέας Υόρκης βυδίζον προς την Βασιγκτώνα για το μέτωπο της μάχης.

Εστρατοπέδευσε και θάμενε λίγες μέρες στο Μπάρε, ένα χιλιόμετρο μακρυνά από το Χανκόκ, επειδή δε δεν εύρισκε κανείς ούτε ένα κέντρο, οι αξιωματικοί πήγαιναν να περάσουν τις ώρες τους στο παλιό καπηλειό του Ρίλεϋ Ρίντ. Μεταξύ αυτών ήταν κι' ο διοικητής Τζών Μπέλλους.

Η λαμπρή στολή του, η θαλασσιά, με τα χρυσά κουμπιά, η έτοιμότης του πνεύματός του, οι φιλόφρονες τρόποι του, η εύγενικά μορφή του έκαναν πολύ γρήγορα να γυρίσει το κεφάλι της Φένη.

Κι' έτσι ύστερα από τη ξαφνική κι' απροσδόκητη φωτιά του έρωτος άρχισαν συχνή αλληλογραφία ως μόνο μέσο παρηγοριάς.

Αλλ' ο Ρίλεϋ Ρίντ ήτο πατέρας που είχε τες ιδέες του, άνθρωπος με σιδερένια θέληση, Άνθρωπος που μιλούσε λίγο και έννοούσε πολλά.

Όταν το έμαθε της είχε απότομα, σκληρά και χωρίς περιστροφές.

— Ο Διοικητής Μπέλλους είχε πολύ μεγαλειτερός σου, δεν πρέπει πειά να τον ίδης βγάλτον από το νου σου. Τέλειωσε.

Αλλά κι' η Φένη ήταν κόρη του, είχε κι' αυτή τη θέλησή της. Η πατρική απαγόρευσις, αντί γι' άλλο αποτέλεσμα συνετέλεσε περισσότερο να τη ρίξει πιο γρήγορα στην άγκαλιά του λατρευτού της.

Και μιιά νύχτα ξέσπασε η θύελλα...

Γυρίζοντας ο Ρίντ στο καπηλειό, ρώτησε τη γυναίκα του.

— Που είναι η Φένη;

— Είναι άπάνω στη σάλα — του άπάντησε ήσυχα εκείνη — είχε κι' ο αξιωματικός Μπέλλους.

Ο Ρίντ δεν είχε τίποτα, έτρεξε άπάνω και βοήθε τη κόρη του πεσμένη στην άγκαλιά του αξιωματικού. Πριν δε προφτάση να συνέλθη ο Μπέλλους, ο Ρίντ τον άρπαξε άπ' το λαιμό και τον πέταξε έξω κλείνοντας βιαστικά τη πόρτα.

Γύρισε έπειτα στη κόρη του και της είχε άγριεμένα:

— Θυμήσου αυτό που θα σου πω — τον αξιωματικό σου δεν θα τον ξιναϊδής πειά — την πήρε κατόπιν και την έκλεισε στο πειό σκοτεινό δωμάτιο του πανδοχείου.

Όταν το 101^{ον} Σύνταγμα έφυγε από το Χανκόκ η Φένη άκουγε με θλιμμένη καρδιά το βαρύ και ρυθμικό βάδισμα των στρατιωτών που περνούσαν άπ' έξω άπ' το πανδοχείον... ο αξιωματικός της έφυγε... έφυγε χωρίς να την άποχαιρετίση για τελευταία φορά, χωρίς να τη θυμηθή αυτός που τον έλάτρευσε μ' όλη της τη μικρούλα καρδιά την γεμάτη αγάπη και νεότητα.

Από τότε δεν τον ξαναείδε, ούτε πειά έμαθε γι' αυτόν τίποτα. Άλλοι της έλεγαν ότι έτεσε στη μάχη, άλλοι ότι παρηγορήθηκε στην άγκαλιά άλλης. Αλλ' η Φένη δεν ήθελε να πιστέψη, έπροτίμησε να έλιξη... κι'άλιστα για τον Άνθρωπο που την είχε κάνει για πρώτη φορά να αισθανθή το πόνο της αγάπης.

Κι' έμεινε έτσι κλεισμένη στη φυλακή της. Στην αρχή οι γείτονες που δεν την έβλεπαν, έφαντάστηκαν ότι θα πρόκειται περι συνειθισμένου νεανικού κικρίτσιου. Αλλ' όταν οι μήνες και τα χρόνια περνούσαν το ένα κατόπιν του άλλου χωρίς η Φένη να φαίνεται καθόλου άρχισαν να φοβούνται ότι πρόκειται για σοβαρό γεγονός, για έξαιρετική αυτοθυσία, για τον ρωμαντισμό της, ναί, αλλά τον άληθινό, τον πραγματικό.

Έν τω μεταξύ το ιδιότροπο αυτό ρωμαντζο της Φένη άρχισε να κινη τον οίκτο των περιόικων και την όργη τους κατά του σκληρού πατέρα της. Σ' αυτό το πανδοχείο βασίλευε πειά ένα μυστήριο, το αίγνιμα της θαμμένης ζωντανής, της νεκράς που ζούσε. Και σιγά-σιγά οι πελάτες του άραίωναν και σ' έφτά χρόνια σχεδόν από την αναχώρησι του 101^{ου} Συντάγματος, αναγκάστηκε να το κλείσει, κι' έτσι το άλλοτε πολυσύχναστο «American Hotel» με τες επιδεικτικές επιγραφές του, πήρε την όψη εγκαταλειμμένου σπητιού γιατί έφυγαν κι' οι κύριοί του.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΣΧΗΝ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΑΝΔΡΩΝ

ΥΠΗΡΕΤΡΙΑΙ ΚΑΙ ΑΦΟΣΙΩΣΙΣ!

Είμαστε σχεδόν πάντοτε πρόθυμοι να κακολογήσουμε τις ύπηρέτριες μας. Και όμως η ιστορία των είναι πλούσια από ωραίες σελίδες. Ας δοϋμε κάνα δυό.

Ο μεγάλος Λεονάρδο ντ' Βίντσι, μέσα στα πολύτιμα χαριά του που με τόσην αδιάκριτη περιέργεια έρευνοϋν οι σοφοί, δεν μιά άφησε παρά ένα μόνο όνομα γυναίκας, από τις τόσες που αδιά, τόσο ωραίες και εύγενής όπως τον λέγε, θα είχε βέβαια γνωρίσει. Και το όνομα αυτό είναι της πιστής του ύπηρέτριας Ματτουρίνας. Η καλή αυτή γυναικούλα, που ήταν ίσως κάποιια χωρική από τα μέρη που κατήγειο, τον ήκολούθησε στη Γαλλία τα τελευταία χρόνια της ζωής του, στον Πύργο του Κλου, τον όποιον έδώρησε στο Λεονάρδο ο

Κι' μόνο ένα φάντασμα κατοικούσε σ' αυτή τη σκληρή έρημιά — η Φένη.

Τες σεληνόλουτες νύχτες, ένα σημείο ζωής έβγαινε άπ' το έρημικό και μυστηριώδες αυτό σπίτι.

Ήταν οι ήχοι του άρμονίου της που έπαιζε λυπητερά πολής μελωδίες γεμάτες από αγάπη και πόνο.

Και σήμερα ακόμη εξακολουθούσε αυτή η ρωμαντική φυλακή, γιατί η Φένη Ρίντ ζη στο Χανκόκ. Σ' όλο αυτό το διάστημα μόνο τέσσαρες φορές βγήκε από το πανδοχείο, τρεις φορές για να ακολουθήση την κηδεία του πατέρα της, της μητέρας της και του άδελφού της Νταρβίν Ρίντ, ο όποιος με μιιά θεία της έρρόνιζαν για τη συντήρησή της, ήταν δε ο μόνος που δεχόταν η Φένη. Κανείς άλλος εκτός άπ' αυτόν δεν την είδε ύστερα άπ' την αναχώρησι του αγαπημένου της. Ο πατέρας της της άπαγόρευσε να ξιναϊδή τον έκλεκτό της κι' αυτή δε θέλησε πειά να ιδη κανέναν άλλον, ούτε να τη δη κανείς για πάντα.

Την τελευταία φορά που η Φένη βγήκε άπ' τη φυλακή της ήταν το 1882, όταν έξερωάγη τυρκαιά στα πέριξ. Αναγκάστηκε να την εγκατολείψη, αλλ' η μόνη της σκέψις ήταν να φωνάξη «Σώστε το άρμόνιό μου».

Α'κα έννεα σπήτια γειτονικά έγιναν παρανάλωμα της φωτιάς. Το μικρό όμως παλατάκι σώθηκε.

Και τώρα η Φένη περνά τις τελευταίες μέρες της στο ίδιο σαλόνι, που έμεινε άκριβώς το ίδιο, όπως ήταν την όλθηρία αυτή βραδυά που ο αδιάλλατος πατέρας της την έπιασε στην άγκαλιά του αγαπημένου της.

Κι' έτσι η άνόμνησ της στιγμής εκείνης της ευτυχίας και του τρόμου συνεχίζεται σαν όνειρο μαζί με τ' αγαπημένα της πράγματα του δωματίου που έξερουν ν' αναπαριστάνουν τη σκιά των χαμένων ελπίδων.

Η Φένη Ρίντ ζη μαζί με τους γλυκούς ήχους του παλιού της άρμονίου, με τις παλιές ρωμαντζες του Σκώτ, ξένη άπ' τον κόσμο που τον εγκατέλειψε για πάντα.

Σήμερα η Φένη είχε περιπου 80 χρόνων, μα η καρδιά της είναι μόνο 18 και ίσως να περιμένη ακόμα τον ωραίο διοικητή, όπως στα παραμύθια...

(Έκ του Ιταλικού)

ΝΙΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΑΣ

Φραγκίσκος ο Α' και του εκλείσει τα μάτια. Και ο Λεονάρδος τη θυμηθή-ε στη διαθήκη του άφιλονιάς της για δωρο μιιά μεγάλη ποσότητα ρούχων και σκούδων εις άνταμοιβήν «των καλών της ύπηρειοιών προς αυτόν». Έτσι το όνομα της καλής ύπηρέτριας συνδέθηκε αδιάρηκτα εις την ιστορία με το όνομα του μεγάλου Ιταλού καλλιτέχνου.

Όλοι ξέρουν πως ο Μολιέρος εδιάβαζε τις κωμωδίες του πρώτα πρώτα στην ύπηρέτριά του και ζητούσε τη γνώμη της.

Διγώτερο γνωστή όμως είναι η εκτίμησις και η εμπιστοσύνη που είχε ο μέγας Γάλλος ζωγράφος Ντελακρουά για την ύπηρέτριά του Τζέννυ Την συνεβουλεύετο για όλες τις ύποθέσεις του και της ζητούσε τη γνώμη της για όλα τα πρόσωπα που τον έπλησίαζαν, καθώς και για τις νέες σχέσεις που επρόκειτο να συνάψη. Όπως ο Μολιέρος, ο Ντελακρουά δεν έδυσκολευετο να ζητήση την κρίσιμ της ύπηρειας του επί των πινάκων του και διαν πέθανε της άφησε άρκετους τοιούτους. Η Τζέννυ ήταν μάλλον φαντασιώδης, ίχεν όμως για τον κύριό της τυφλήν άφοσίωσιν, την όποιαν τίποτα δεν μπορούσε ν' αλλάξη. Του διοικούσε το σπην με ζηλευτήν άσσηρότητα. Όταν ήρχοντο επισκέπται, εαν ώμίλων πολύ, η πρόπαντός, αν τον εκούραζαν υπερβολικά, εύρισκε το μέσο να τους διώξη, με τον καλύτερο τρόπο, αλλ' άδυσώπητα. Προς τοϋτο θεωρούσε καθήκον της ν' άκούη πίσω από την πόρτα τις συνομιλίες, για να είναι έτοιμη να βάλη τέλος διαν άρχίζαν να γίνονται αδιάκριτες...

Διηγούνται ότι, διαν ο κύριός της απέθανε, η Τζέννυ φοβισμένη κατά την διάρκειαν της άσθενείας του, μήπως οι πολλοί φίλοι που ήρχοντο να τον επισκεφθούν τον έτοχλούσαν, τους δλεμάκρονε όλους: οβίως ώπε ο Ντελακρουά πέθανε χωρίς ούτε ένας φίλος του να παροιστέκη στο κεφάλι του, μείσι σιά χέριμ της πιστοιάτης όσο και άγρίας αυτής κουβερνάτας του.

Ο Μπαλζάκ ζούσε ζωή κανονισμένη σαν ρολόι, του' έπερ του έπέτρεπε να παραγάγη τον υπερβολικόν δγκον της έργασίας του. Είχε συνήθειες περιοργότατες. Έκοιμότανε από τις 8ε το άτόγευμα έως τα μεσάνυχτα. Την ώρα εκείνη η ύπηρέτριά του — η όποια είχε πάρει όλα τα χρονομετρικά συστήματα του άφεντικού της — τον ξυπνούσε και του έφεραν ένα υπερμέγεθες φλυτζάνι καφφέ γεμάτο. Ο Μπαλζάκ έσηκώνετο, καθόταν σ' ένα τραπέζακι και έμενε εκεί έργαζόμενος ως το μεσημέρι, όποτε εύρισκε έτοιμο το πλούσιο πρόγευμα, το όποιον η χρονομετρική του ύπηρέτρια του έτοίμαζε πάντοτε και το όποιον έτίμα ούτος μ' ένθουσιασμό. Έπειτα έβγαινε περιόπια, γυρίζοντας το Παρίσι και σπουδάζοντας εκ του πραγματικού τους περιβόητους τύπους που άποθανάτισε στα μυθιστορήματά του.

Και ο μέγας Γκαίτε όφείλει εις τας μητρικας φροντίδας της γρηάς ύπηρειας του την ήουχη ζωή που άπολάυσε στα άνθηρά γηρατιά του.

Δέν πρέπει νά λησμονοῦμε πῶς ὁ Πάπας Πίος ΧΙ, δέκοψε μίαν παλαιάν παράδοσιν πού βασίλευε στό Βαυκανό, δηλαδή νά μή γίνονται δεκτοί παρὰ μόιον ἄνδρες στό προσωπικό τῆς ὑπηρεσίας, κουβαλήρας ἐκεῖ τήν πιστήν του μαγεύρισαν καί ὑπηρετήσαν, ἡ ὁποία τόσα χρόνια τόν εἶχεν ὑπηρετήσῃ καί τήν ὁποίαν ἤθελε νά κρατήσῃ κοντά του. Κατ' ἀρχάς τὸ γεγονός ἐπέφερε κάποια ἐκπληξι μεταξὺ τῶν ἀρσενικῶν ὑπηρετῶν τοῦ Βαυκανοῦ, μὰ στό τέλος ἀναγκασθῆκαν ὅλοι νά παραδεχθοῦν πῶς ἦταν σωστό...

Διηγούνται ἀκόμη ὅτι ὁ μάστορος Ροσοῖνι κάποιε, στή Βιέννη, πῆγε νά ἐπισκεφθῆ μαζί μὲ ἕνα φίλο του τὸν μέγαν μουσουργὸν Μπετόβεν καί τὸν ἤυρε στό τελευταῖο πάτωμα ἐνός παλῆόσπιτον, σ' ἕνα δωμάτιο τόσο χαλασμένο, ὥστε ἀπὸ τίς χαραμάδες τοῦ ταβανιοῦ ἔμπαινε ἡ βροχὴ μέσα. Ὁ Ροσοῖνι ἔκλαψε βλέποντας τὸν μεγάλο μουσουργὸ τόσο φτωχὸ καί ἐγκαταλελειμένο. Μόνο μιά

γορή γυναικα πού τὸν ὑπηρετοῦσε, τοῦ ἔφερνε κάποια παρηγοριά. Διηγούνται ἀκόμη ὅτι τίς Ἰδιες βραδυές πού ὁ μέγας διδάσκαλος ἐζοῦσε ἔτσι μονάχος, συντροφεύομενος μονάχα ἀπὸ τὴ φτωχὴ ὑπηρετήριά του, ἡ βιεννέζικη ἀριστοκρατία χειροκροτοῦσε στό μεγαλήτερο θέατρο, τὴν τελευταία του συμφωνία.

Ὁ Ἰωάννης Ἰάκωβος Ρουσῶ, ὁ τολμηρὸς φιλόσοφος, τόσο συνεκινήθη ἀπὸ τὴν πίστι καί τὴν σιοργὴ πού τοῦ ἔδειχνε ἡ ὑπηρετήριά του ὥστε θέλησε νά τὴν νυμφενθῆ. Δυστυχῶς ὅμως αὐτὴ εἶχε πολὺ περιεργὸ χαρακτήρα καί μόλις ἔγεινε γυναικα του τὸ ἔρωσε στήν ὑπεβολικὴ πολυτέλεια, ἀλλ' ὁ Ρουσῶ σὰν φιλόσοφος πού ἦτανε τὴν ὑπόμεινε... φιλοσοφικῶς. Συμπέρασμα. Δέν πρέπει κανεὶς νά παντρεύεται τὴν ὑπηρετήριά του. Τρέχετε τὸν κίνδυνο νά χάσετε μιὰ καλὴ ὑπηρετήρια καί νά τὴν δῆτε μεταβαλλομένην σὲ σύζυγον γκρινιάραν καί ἐνοχλητικὴν. (Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ) **ΑΝ. ΚΑΡ...**

ANDRÉ LICHTENBERGER
Ο ΜΙΚΡΟΣ ΒΑΣΙΛΗΑΣ
Μετάφρ. Δδος ΠΑΡ. ΠΑΠΑΜΑΝΟΥΗΛ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Οἱ τρεῖς πύργοι.

Ὁ Μιχαλάκης εἶνε βασιλεὺς τῆς Πανονίας, μέγας δούξ τῆς Μοβούσκης, ὀσποδάρος τοῦ Μένσκ καί τῶν Τρουά Μίρς, ἀταμίως τῆς Μπάς-τέρο, καί ἄρχων πλήθους ἄλλων μερῶν. Κ' ἔτσι καταλαβύνετε καλά ὅτι οἱ πύργοι, τὰ παλάτια καί ἡ ἰδιοκτησίς ὄλων τῶν εἰδῶν δὲν τοῦ λείπουν. Ὁ κατάλογος μόλις χωρεῖ σὲ μιὰ περιγαμνὴν κίτρινη τεσσάρων ποδῶν μάκρος πού εἶνε κλειδωμένη σ' ἕνα ἀπὸ τὰ κιβώτια τῆς αἰθούσης τῶν θησαυρῶν. Φυσικὰ ὁ Μιχαλάκης δὲν γνωρίζει τὰ ὀνόματα ὄλων αὐτῶν τῶν κατοικιῶν. Πολλὰ ἀπ' αὐτὰ ἔχουν γίνε ἐρείπια γιατί θὰ στοίχιζε πολὺ ἡ διατήρησίς τους. Ἄλλα ἔχουν μισθωθῆ ἀπὸ χωρικοὺς οἱ ὁποῖοι ἐκεῖ ἀνατρέφουν γουρουῖνια καί πουλερικά.

Ἄλλα ὁ Μιχαλάκης ἔχει τοῦλάχιστον τρεῖς ἐξαισιες κατοικίες στίς ὁποῖες πηγαίνει μὲ τὴ σειρά.

Ἡ πιὸ σπουδαία εἶνε τὸ βασιλικὸ παλάτι τοῦ Γκοόχολ. Εἶνε ἕνας φοβερὸς πύργος μεσαιωνικός. Ἦταν ἀλλοτε ὠχυρωμένος μὲ προμαχῶνας καί τάφρους πού τὸν χωρίζαν ἀπ' τὴ κόλι. Τώρα πού οἱ βασιλεῖδες εἶνε βέβαιοι γιὰ τὴν ἀφροσίωση τῶν πιτῶν τους ὑπῆκων καί ὅτι τὰ πολυβόλα καί τὰ μυδραλλιοβόλα τοὺς τὴν ἐγγυῶνται πιὸ ἀποτελεσματικὰ ἀπὸ τὴν τεκτονικὴ τέχνη, τὸ ἀνεκαίνισαν. Τὰ ὀχυρώματα καί σχεδὸν ὅλοι οἱ πυργίσκοι ἐγκρεμίστηκαν μέσα σὸς τάφρους. Ἐχάραξαν ἕνα πᾶρκο ὅπου ὁ Μιχαλάκης μπορεῖ νά κἀνὴ περίπατο μὲ τὴν Νέλλυ. Καί ἐφρόντισαν νά διευθετήσουν τὸ ἐσωτερικὸ του σύμφωνα μὲ τίς μοντέρνες ἀπαιτήσεις.

Ἐν τούτοις τὸ βασιλικὸ παλάτι διατηρεῖ ἕνα ἄγριο

ἕφος ὅπως εἶνε κλειστὸ καί ὑπερήφανο. Τὰ παράθυρα μὲ πολεμίστρες, ἀπ' τὰ ὁποῖα πολλὰ ἔχουν μείνει σιδηρόφρακτα, οἱ χονδροὶ τοῖχοι, οἱ ὑδρορροές πού μορφαίνουν στίς γωνίες μαρτυροῦν, ὅτι εἶνε πάντα συνετὸ στούς βασιλεῖς δὲν εἶνε πάντα προσεκτικοί. Τὰ κελιά μάταια χρησίμευσαν γιὰ ψυγεῖα καί ἡ αἰθουσα τῶν βισάνων γιὰ πλυσταριό, ἐν τούτοις ὑπάρχουν ἀκόμη. Τὰ δωμάτια αὐτὰ εἶνε κἀτι αἰθουσες ἀπέραντες καθόλου εὐχάριτες, καί μισοφωτισμένες. Ὑπάρχουν κἀτι ἄσχημες αὐλές μὲ μυστικὲς καταπακτὲς καί διαδρόμους, καίτοι ἡ ἐλίπλωσις εἶνε στὴν Λουδοβίκου 15ου καί καίτοι τὸ παλάτι ἠλεκτροφωτίσθηκε ἀπομένει ἀκόμη κἀτι τὸ δυσάρεστο καί μυστηριῶδες μέσα σ' αὐτό.

Τὸ παλάτι εἶνε πολὺ ζεστὸ τὸ καλοκαῖρι, πολὺ κρύο τὸ χειμῶνα. Διατηρεῖ ἀκόμη κἀτι μυρουδιές ὑπογείων, τάφρων καί μούχλας. Πρὸ πάντων στό ἰσόγειο, στὰ διαμερίσματα τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος. Εἶνε ἐκεῖ, λένε πού πρὶν ἀπὸ δύο αἰῶνες ἔχτισαν ζωντανοὺς ἐκατὸν πενήντα ἀστῶν: ἐπαναστάτας, ὕστερα ἀπὸ ἕνα συμπόσιο. Κάλπτε ὅταν εἶνε μεγάλες ζέστες, ἀπαισιες μυρουδιές βγαίνουν ἀπὸ τὸ ὑπόγειο. Καί ἐπανέρχεται ζωηρότερα ἡ θύμησις τοῦ κακουργήματος.

Νὰ γιατί τὸ καλοκαῖρι πηγαίνουν τὸ Μιχαλάκι σ' ἕναν ἄλλο πύργο πού κατέχει στὰ πλάγια τοῦ Μαύρου-βουνοῦ.

Ὁ Σιδηρόδρομος δὲν πάει ἀκόμη ὡς ἐκεῖ. Κατεβαίνουν στό σταθμὸ τοῦ Βινέλο πού εἶναι τὸ μεγαλύτερο καί πιὸ κοντινὸ χωριό, σ' ἀπόστασι δέκα λευγῶν. Ὅταν φθάσῃ ὅλοι οἱ χωρικοὶ εἶνε συναθροισμένοι καί ντυμένοι μὲ τὰ γιορτινά τους, καί ὅταν ἐμφανίζεται ὁ Μιχαλάκης, γονατίζουν καί ἐγγίζουν τὴ γῆ μὲ τὸ μέτωπό τους, ἡ γυ-

ναῖκες κλαῖνε καί γελοῦν, οἱ ἄνδρες τοῦ φωνάζουν ζήτω.

Ἐπειτα αὐτοκίνητα ὀδηγοῦν τὴ βασιλικὴ ἀκολουθία στούς πρόποδας τοῦ βουνοῦ. Ἐκεῖ περιμένουν μουλάρι καί τοὺς ἀνεβάζουν ὡς τὸ παλάτι. Οἱ ἄρχοντες τοῦ Βίλντο ὡς τὴ στιγμὴ πού ἐξολοθρεύθησαν ἀπὸ ἕνα πυρκαϊόχο τοῦ Μιχαλάκη ἦταν φοβεροὶ λησταὶ οἱ ὁποῖοι ἀργυρολογοῦσαν ἀλύπητα τὸν τόπο. Πολλὲς καρριές ἀπὸ ἀνθρωπίνους σκελετοὺς ἔβγαλαν ἀπ' τίς φυλακὲς τοῦ πύργου. Τὸ καταφυγιό τους, σκαρφαλωμένο σάν φωλιά ἀετοῦ πάνω σ' ἕνα βράχο, ἔχει ἀπὸ τῶνα μέρος τὴν κοιλιά καί πίσω του τὸ μεγάλο δάσος τοῦ Βερεξέμ.

Τὴ νύχτα ἀκούουν τοὺς λύκους πού οὐρλιάζουν μέσα στὰς τάφρους. Καί κάθε βράδν πετοῦν κοράκια καί νυχτερίδες καί περιτριγυρίζουν τοὺς πύργους μὲ ἄγριες φωνὲς καί σφυρίγματα, ἂν νά τοὺς τραβοῦσε ἀκόμη ἡ μυρουδιά τοῦ αἵματος πού εἶνε κολλημένο στίς πέτρες. Τὸ περασμένο χρόνο, ὕστερα ἀπὸ δύο ἡμέρες, μιὰ γαλλίς καμαριέρα ἡ ὁποία ἔμενε στὸ ψηλὸ πυργάκι ἐξήτησε νά φύγῃ γιατί τῆς φαινόταν πῶς θὰ τρελλαθῆ. Ἐνα μακρὸ ὑπόγειο δύο λευγῶν κάνει νά συγκοινωνῆ ὁ πύργος μὲ τὴ διπλανὴ πεδιάδα πρὸς τὸ μέρος τοῦ χωριοῦ Καμοράλ. Εἶνε πολὺ κατάλληλο νά φέρουν ἀπὸ κεῖ τὰ τρόφιμα ὅταν ἡ βροχὴ κάνει τὰ μονοπάτια ἀδιάβατα. Ἐξ ἄλλου ὁ πύργος εἶνε τόσο κρύος πού εἶνε ἀδύνατο νά μείνουν περισσότερο ἀπὸ τρεῖς ἐβδομάδες τὸ χρόνο.

Τὸ ὑπόλοιπο τοῦ καλοκαιριοῦ ὁ Μιχαλάκης περνᾷ γενικῶς στήν ὄμορφὴν τοῦ ἰδιοκτησία τοῦ Τεμεσνίκ.

Εἶνε ἕνας τόπος μὲ λοφίσκους, δασώδης καταπράσινος καί πλούσιος. Καί ἡ βασιλικὴ διαμονὴ δὲ μοιάζει καθόλου μὲ τίς ἄλλες. Εἶνε ἀνάμεσα ἀπὸ λουλούδια σ' ἕνα κῆπο ἀγγλικὸ ὄραϊ· φυτεμένο, ἕνα μεγάλο σπίτι σχεδὸν καινούργιο καί ὄλων διόλων κομψό. Ἡ ἀρχαία κατοικία κτεστράφη τελείως ἀπὸ μιὰ πυρκαϊὰ ἐδῶ καί πενήντα χρόνια καί ἀκριβῶς τὸ καιρὸ πού διέμενε ἐκεῖ ἡ αὐτὴ. Ὅλοι κοιμῶντανε ὅταν ἐξίφνικα, ἡ φλόγες ἀνεπλήθησαν ἀπὸ τὸ ἰσόγειο καί τὸ πλημμύρησαν. Ἦταν ἀδύνατο νά σώσουν κανένα ἀπ' αὐτοὺς πού ἔμεναν στὸ κεντρικὸ μέρος τοῦ οἰκῆματος. Ἡ μάμμη τοῦ Μιχαλάκη, δύο θεῖες του, κιμιμὰ δεκαριά ἄρχοντες καί πολλὲς εὐγενεῖς κυρίες, ἄφησε δὲ πόσοι ὑπηρετῆται κἀχαν. Ἡ ἀνάκρισις τοῦ εἰσαγγελέως κ. Βλαστοφ ἀπέδειξε ὅτι ἡ πυρκαϊὰ ὠφείλετο σὲ κακὴ ἐπιτήρησι. Καί παρὰ τὴν ἄρνησί τους δέκα τέσσαρες ἀτσιγγανοὶ οἱ ὁποῖοι εἶχαν κατασηνώσει τὴν προηγουμένη μέρα στὰ γύρω τοῦ σπιτιοῦ ἔκρεμάστηκαν. Ξανάχτισαν στὰ ἐρείπια του τὸ ὄραϊο σπίτι πού ὑπάρχει σήμερα. Τὸ δυσάρεστο εἶνε ὅτι δὲν κατόρθωσαν νά ἐξαφανίσουν μαζί μὲ τίς πέτρες πού ἔγιναν ἀσβέστης ὅλες τίς ἀναμνήσεις πού συνδέονται μ' αὐτὸ τὸν τόπο.

Ρωτήστε μυστικὰ τοὺς χωρικοὺς τῶν περιχώρων. Θὰ σᾶ: πούν ὅλοι ὅτι κάθε φθινόπωρο, στίς νύχτες πού φθάνουν στὴ φοβερὴ ἐπέτειο, ἡ σκιὰς τῶν πεθαμένων ἔρχονται φωνάζουν καί μουγκρίζουν. Ἡ γνώμες εἶνε χωρισμένες: γιὰ τοὺς μὲν, εἶνε οἱ ἀτυχεῖς ἔνοικοι τοῦ παλαιοῦ πού κλαῖνε τὸ πρῶιμο θάνατό τους τὸν ὁποῖο δὲ γλύκανε καθόλου ἡ βοήθεια τῆς θρησκείας. Γιὰ τοὺς ἄλλους, εἶνε οἱ ἀδίκως καταδικασθέντες ἀτσιγγανοὶ καί οἱ ὁποῖοι ζήτοῦν ἐκδίκησι. Ἐκεῖνο πού εἶνε βέβαιο εἶνε ὅτι σὲ μερικὲς μέρες μετὰ τὴ δύσι τοῦ ἡλίου κανεὶς καί χρυσὸ νά τὸν ἔκαναν δὲν θὰ πῆγαινε στὰ σύνορα τῆς βασιλικῆς κατοι-

κίας. Στέκει σιωπηλὴ, ὀγκώδης, ὀρθία μέσα στὴ κατάρα της.

Χωρὶς ἀμφιβολία, αὐτὲς εἶναι δεισιδαιμονίες παιδιάτικες τίς ὁποῖες ἐξηγεῖ καλά ἡ ἐπιστήμη. Ἡ σκιὰς πού φαίνονται εἶναι φθινοπωρινὲς ὀμίχλες πού ξαπλώνονται πάνω στὰ ἔλη, καί οἱ πένθιμοι θρηνοὶ πού νομίζουν ὅτι ἀκοῦν, εἶναι συχνὰ οἱ φωνὲς τῶν τριγωνιῶν, ἡ δὲν εἶναι παρὰ φαντασίες τῶν χωρικῶν. Μ' ὄλα ταῦτα, τὸ βράδν ὅταν θελήσῃ κανεὶς νά κοιμηθῆ, τριγυρίζουν πένθιμα πράγματα καί βμβοῦν στ' αὐτὰ βοὲς ἀγωνίας πού ἔρχονται ἀπὸ πολὺ μακριά. Αὐτὲς τῆς βοὲς, Θεέ μου, ὁ Μιχαλάκης τίς γνωρίζει πολὺ καλά. Μερικὲς νύχτες ἐκεῖ πού ἀναταύεται εἶνε σχεδὸν βέβαιος ὅτι τίς διακρίνει. Ἀνάμεσα στὰ κυκλώπεια τείχη τῶν πύργων του, τόσα μισητὰ ἀνακτιώθηκαν, τόσες πλεκτάνες καί παγίδες ἐσθῆθησαν τόσα ἐγκλήματα ἐχληκεύθησαν πού δὲν μπορεῖ παρὰ νά εἶνε ἀπ' ὄλα αὐτὰ πολὺ βαρεῖα ἡ ἀτμόσφαιρα καί δὲν μπορεῖ παρὰ νά διατηρητῆ ἡ ἡγῶ ὄλων τῶν οὐρλιμαμάτων πού ἐδόνησαν αὐτὰ τὰ τείχη καί ὄλων τῶν στεναγμῶν πού ἔσβυσαν ἐκεῖ μέσα.

Ἄλλὰ στὸ Τεμεσνίκ, στὸ μεγάλο καινούργιο σπίτι πού οἱ χωρικοὶ ἀτοφεύουν νά πλησιάσουν καί αὐτοὺς συγγάζουν τὸ βράδν τὰ ὑποπτα φαντάσματα καί οἱ θρῦλλοι τοῦ μυστηριοῦ εἶνε πολὺ πρόσφατα καί σὲ πνίγουν ἀκόμη περισσότερο.

Νὰ γιατί ὁ Μιχαλάκης δὲν ἀφίνει ποτὲ χωρὶς ἀναστεναγμὸ ἀπὸ ἀνακούφιση τὴν ὄραϊα του φθινοπωρινὴ διαμονή. Ἐπὶ τέλους εἶνε λιγώτερο εὐθυμῆ ἀπὸ ὄλες τίς ἄλλες. (Εἰς τὸ προσεχές: Ὁ περιπάτος)

ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Τ' ΑΝΙΣΤΟΡΗΤΑ
Ποιήματα ὑπὸ ΜΙΧ. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ—Ἀθήναι, 1925.

Ἐνας πόνος ἔθνικος γιὰ μιὰ καταστροφή, πού ἀκόμη δὲν τὴν ἐχώρησε ὁ νοῦς, ἕνας πόνος, πού μετουσιώνεται ὀλόκληρος σὲ τραγούδι. Αὐτὰ, μὲ λίγα λόγια, εἶναι τ' «Ἀνιστόρητα».

Ὁ Σμυρναῖος ποιητὴς, πού ἀπὸ χρόνια τώρα τὸν ἀρμονικὸ του στίχο εἶχε ρυθμίσει καί συντονίσει μὲ κάθε μυστικὸ παλμὸ τῆς ἀνατολίτικης ἐθνικῆς ζωῆς, ὁ ποιητὴς τῶν «Τραγουδιῶν τοῦ Γένους», εἶδε ξάφνου νά σωρεῖαζεται ἄμορφος ἐμπρὸς στὰ μάτια τῆς ψυχῆς του ὄλος ἐκεῖνος ὁ δεινερμένος κόσμος. Περνώντας ὁ Τοῦρκος, τὸν εἶχε κάνει ἐρείπια καί μ' αἶμα τὸν εἶχε ποτίσει.

Ἐκεῖ, πού λειτουργεῖ πιά ἡ ἔρημιά καί παραστέκει ἀκόμη ὁ θάνατος μεριστοφελικὰ γελώντας, πεισματικὰ τὸ αἷμα τῆς θυσίας τὸ ἀλικο κόκκινα ἀνθοδόλησε λουλούδια. Καί τὰ φτερά τῆς φαντασίας τοῦ ποιητῆ, περνώντας βιαστικὰ πάνω ἀπὸ τὸν ἀπέραντον ἀνθρώπο τῆς τραγικῆς κτιστροφῆς, ἔδρεψαν καί μᾶς φέρνουν, μᾶς ἔφεραν μιὰ φούχτα ἀπὸ τὰ ζωηρότερα ὀλοκόκκινα λουλούδια του. Ποιὸς ξαίρει τάχα, ἂν κανένα ἀπ' αὐτὰ τὰ λουλούδια στὰ χέρια μας, πρὶν καλὰ καλὰ τὰ ψάξουμε, δὲ γίνε φωτιὰ καί ἀστροπελέκι ἐκδικητικὸ;

ΣΠΟΝΔΕΣ

Ποιήματα ΚΟΥΡΗ ΚΟΥΡΑΚΟΥ — Αθήνα, 1925

Δέν θέλομε γι' αὐτό νά κρίνομε πραγματικά τ' «Α- νιστόρητα». Δέ θέλομε νά τὰ πολυλεπτολογήσομε ξε- τάζοντας μέ τὸ φακό μᾶς μοχθηρά γρινιάρως κριτικής. Ἐπειτα, εἶναι καί πολὺ νωρὶς ἀκόμη. Τὰ μάτια μας ἀκό- μη ἀτενίζουσι γύρω μας τὰ σκέλεθρα τῶν αἰχμαλώτων ποῦ γυρίζουσι. Δέν πέρασε ἀκόμη ὁ χρόνος, ποῦ θὰ θέσει τὰ πράματα σ' ἀπόσταση καὶ θὰ σκεπάσει τὰ γεγονότα μέ τὸν ἀνάλαφρο διάφανο πέπλο του. Μᾶς λείπει ἀκόμη τοῦ χρόνου ἢ προοπτικῆ. Καὶ δέν μπορούμε νά κρίνομε πραγματικά, ἔταν σέ δλους μας λειτουργεῖ ἀκόμη τὸ αἰ- σθημα. Ὅταν μιὰ μάνα κλαίει τὸ πεθαμένο τῆς παιδί, ἔτσι κι' ἂν λέει, δέ θὰ βρεθεῖ κανεὶς νά πει πῶς παραλο- γίζεται.

Ἡ ποιητὴς ζώντας σήμερα μέσα στήν προσφυγιά, ζεῖ μιάν έντονη ἐσωτερικὴ ζωή, τοῦ δίνει στοὺς στίχους του ἕναν ξεχωριστό τόνο, διαφορετικὸ ἀπὸ κείνον, ποῦ μᾶς εἶχε ὡς τώρα συνήθειε μέ τᾶλλα τοῦ ἔργα.

Ἐπιθ' ἀπ' τῶν κοκκάλων τὸ σωρό. ἀναλάμπω σάν κουρνιαξὸς ἢ δύση καὶ φωτᾶω τῆς νύκτας τὸ χορὸ τὸ μακάβριο, πῶχων νεκροὶ στήσσι.

Ἡ «Ἀπρίλις» καὶ «Τ' ἄλογό μου» εἶναι ἀπὸ τὰ ἀρ- τιώτερα τραγοῦδια του, ρωμαλέα, γεμάτα αἰσθημα καὶ χρώμα, γεμάτα συγκίνηση ποῦ προκαλεῖ δάκρυα. Σέ πολ- λά μέρη ὁ ποιητὴς πόσο ξαίρει νά σφίγγει τὴν ψυχὴ του μαζὶ μέ τὴν ψυχὴ τῶν ἀψύχων, ποῦ ρήμαξαν, καὶ πόσο τεχνικά νά ζωγραφίζει τὸν πόνο του σέ στίχους, ὅπως π. χ. στὸ ποίημα «Ἀμαδρυάδες». Ὅλοι σχεδὸν οἱ «Γύροι τῆς ψυχῆς», 29 ξεχωριστὰ τετράστιχα τραγοῦδάκια, εἶναι σάν ἄμορφες ἀνάγλυφες εἰκόνες.

Ἡ γλώσσα τοῦ βιβλίου, ἂν ἐξαιρέσομε μερικὸς τύ- πους ἀσυνήθιστους στὴ δημοτικὴ (π. χ. τοὺς Παρθενῶνας, αἰῶνας κλπ.) ἢ ἄλλους, ἴσως ἀνύπαρκτους, μὰ ποῦ τοὺς ἐπιβάλλει μόνο ἡ ἀνάγκη τῆς ρίμας (π. χ. γιὰ τρεῖς, ἀν- τί γιαιτριές, γιὰ νά ὁμοιοκαταληκτῆσαι μέ τὸ λά τρεῖς), εἶναι γενικά μιὰ γλώσσα πολὺ καλὴ καὶ στρωτή· ὁ στί- χος εὐστροφός καὶ μέ ἀρκετὰ πλούσια ρίμα. Σπάνια θ' ἀ- παντήσομε καμιὰ δυσκολοπρόφερτη συνίζηση, ἢ κανένα στίχο ποῦ σκοντάφτει π. χ.

Σελ. 81 Σέρονω τὸ βῆμα μου ἀργά ἀργά, σάν τὸ φτωχὸ τὸ Σελ. 86 Κι' ἀφήστε καὶ τοὺς ἀρχαίους τοὺς Θεοὺς. Ἰριάνι. Σελ. 92 Τοῦ ψεύτικου ἕννου φυλάοντα τὸν ξύπνο.

Τὸ νέο βιβλίον τοῦ κ. Μιχ. Ἀργυροπούλου, ἕνός ἀπὸ τοὺς πιὸ διαλεχτοὺς καὶ πιὸ ἐμπνευσμένους μουσσοπόλους τῆς ἀτυχῆς Ἰωνίας, ποῦ ἀπ' τὰ παλιὰ χρόνια ἔγινε ἢ κοιτίδα γιὰ τὴν ποίηση καὶ τὴ φιλοσοφία θὰ διαδοθεῖ— ἔχομε πεποιθήση — μέ πολλὴ στοργή καὶ θ' ἀποσπᾶσει γνήσια τοῦ πόνου τὰ δάκρυα.

Τὸ ἄλλο καλύτερο στολίδι γιὰ τίς σελίδες τῶν τρα- γουδιῶν του θὰ ὄνειροπολοῦτε ὁ ποιητὴς:

“Αἱ γυναῖκες τοῦ Μεγάλου Κοσμοῦ”, ὑπὸ Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ Πωλεῖται εἰς ὅλα τὰ Βιβλιοπωλεῖα ἀντὶ δρ. 12.—

Λογαριάζω, πῶς οἱ «Σπονδές», 85 τόσα τραγοῦδια, εἶναι ἡ πρώτη ἀρτία συλλογή, ποῦ μᾶς ἐμφανίζει ὁ κ. Κουρά- κος. Μὰ γι' αὐτὸ ἴσα ἴσα νομίζω πῶς, ἂν ὁ ποιητὴς, πρὶν παραδώσει τὰ χειρόγραφα τοῦ στὸ τυπογραφεῖο, ἤθελε κάνει μιὰ γενναία καὶ ἀλύπητη ἀδαρὰ στὸ πνευματικὸ του αὐτὸ ὄντιό, ποῦ καιρὸ θὰ τὸ δούλευε— φαντάζομαι —, θὰ μπορούσε νά μᾶς δώσει μιὰ συλλογὴ ἀπὸ 15—20 μόνο τραγοῦδια, ποῦ θ' ἀξίζε σι' ἀλήθεια νά τὴν προσέξομε πολὺ περισσότερο παρὰ τώρα. Γιατὶ καλὰ καὶ ἀρτια τραγοῦδια, ὅπως εἶναι ἡ «Ἀθήνα», τὸ «Γιὰ νὰ σ' ἀρέ- σω!», ὁ «Σακάτης», ἢ «Ἰσότητα...», τὸ «Παλάτι», οἱ «Πιστοί...», οἱ «Νεκροί», τὰ «Χαμίνια» (ποῦ εἶναι ἴσως τὸ ἀρτιώτερο κπ' ὅλα), λίγα βρίσκονται μέσα στὸν τόμο τῶν «Σπονδῶν», ποῦ ἔχει τόσο φροντισμένη τὴν ἐκδόση.

Ἐπειτα, ἕνα ἄλλο ἀκόμη. Τόσο νέος ὁ ποιητὴς, ὅπως φαίνεται τοῦλάχιστο, γιὰτὶ νά δηλητηριάζει τόσο πρόωρα τὰ αἰσθήματα καὶ τὴ φαντασία του μέ τὴν πνοὴ τῆς ἀπελπισίας, τῆς μελαγχολίας καὶ τῆς ἀπαισιοδοξίας; Διαβάζω τὸ βιβλίον ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὡς στὸ τέλος, καὶ σπάνια θὰ συναντήσω μιὰ ἀαλαμπῆ παρηγορᾶ, ἕνα πράσινο φύλλον ἐλπίδας. Τὸ φαινόμενο βέβαιον δέν εἶναι μοναχικό. Οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς ποιητὴς μας ἔτσι ἀρχισαν νά γράφουν, ψεύτικα ἐπηρασμένοι ἀπὸ τὴν καθόξλητη μελαγχολία καὶ τὴν ἀπαισιοδοξία ἄλλων ἄλλης ἐποχῆς συναδέλφων τῶν ἢ ἀπὸ τὰ παράξενα καὶ σκο- τεινὰ προϊόντα φιλολογικῶν ξένων καὶ γιὰ τὴ γλώσσα μας καὶ γιὰ τὰ συναισθήματά μας καὶ γιὰ τὸ χαρακτῆρα μας καὶ γιὰ τὸν οὐρανὸ μας. Καὶ ὅμως γύρω μας ἡ ἡμερη- καὶ γελαστὴ φύση, τὸ περιβάλλον, ὁ οὐρανὸς μας, ὁ ἥλιος μας σκορποῦν τόση λαμπράδα καὶ τόσο φῶς καὶ τόση χαρὰ γιὰ τὴν ψυχὴ μας! Ὁ κ. Κουράκος γλήγορα ἄς φροντίσει ν' ἀποτινάξει ἀπ' τὴν ψυχὴ του τὴν ἠθικὴ αὐτὴ καταχνιά, ψεύτικη ἢ ἀληθινὴ ἀδιάφορο, ποῦ τόσο ἐπηρεάζει καὶ κάθε του ἐμπνευση. Τόσο πιὸ εὐκολα θὰ τὸ κατορθώσει, ὅσο ὁ πεσσιμισμὸς του εἶναι καὶ πιὸ λίγο ἀληθινός.

Νύχτες, αὐγές, θάλασσες, ἀκρογιαλίας, θάνατος, δά- κρυα, πόνοι· αὐτὰ εἶναι τὰ μοτίβα, ἄς ποῦμε, τῶν περισ- σοτέρων τραγοῦδιῶν τῶν «Σπονδῶν». Μέσα σ' αὐτὰ μόνο δουλεύει γιὰ τὴν ὄρα ἢ φαντασία τοῦ ποιητῆ, ποῦ δέν ἀπλωσε ἀκόμη φτεροῦγες γιὰ τοὺς πλατύτερους κύκλους τῆς Τέχνης καὶ τῆς ἐμπνευσης. Μὰ δέν ἀποκλείεται ἀγάλι ἀγάλι νά τοὺς φτάσει κι' αὐτοὺς μέ τὸ ἐμφυτό του καὶ μέ τὴν παρατήρηση καὶ τὴ μελέτη, ἔχοντας πρότυπα σ' αὐτὴ τὰ ἔργα τῶν δοκίμων ποιητῶν, ποῦ τόσο ἐκλε- κτικά φαίνεται πῶς διαβάζει.

Ὁ στίχος ὅμως τοῦ κ. Κουράκου δέν εἶναι ἀρχάριος· εἶναι γενικά ἀρκετὰ καλὸς καὶ ἀρκετὰ φροντισμένος, ὅπως καὶ ἡ ρίμα του σχεδὸν ἀψογῆ. Σπάνια ἀπαντάει κανεὶς στίχο ποῦ χλωαίνει (π.χ. Μοῦ φαίνεσαι σάν καὶ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ „ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΗΣ“

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΕΤΗΣΙΟΙ

Table with subscription rates: Εσωτερικῶν Δρ. 60.—, Ἐξωτερικῶν Φρ. γαλ. 60.—, Ἀμερικῆς Δολλάρ. 4.—, Ἀγγλίας καὶ Ἀποικιῶν Σελλήνια 15.—, Αἱ συνδρομαὶ πάντοτε προληρωτέαι.

κλαῖς ἀκόμη· ἴσως παρέπεσε τὸ νά: σάν καὶ νά κλαῖς ἀπὸ τυπογραφικὴ ἀδελφεία, ἢ ρίμα ποῦ δέν εἶναι ἰσοστή (π.χ. σιδερένιος—ρίνιει, κοχλὶ—χλῖσι, νύφες—λύπες. Ἄλλοτε ὅμως ὁ ποιητὴς, γιὰ νά ἐπιτύχει τὴ ρίμα, πνίγει τὸ αἰσθημα ἢ κάνει καὶ τομὲς λέξεων· π.χ. Μάννα—θη- να(τέρη), φέμιμα—δὲ μ' ἀ(γαπήσαν), διαμάντι—τ' ἀντι- (κρυνό). Δέν εἶναι βέβαια ζηλευτὴ μιὰ τέτοια ἐξεζητημένη προσπάθεια. Γιατὶ, ἂν τομὲς λέξεων μεταχειριστήκαμε καὶ ὁ Πίνδαρος καὶ οἱ τραγικοὶ καὶ ὁ Σολωμός, ἔκεινοι εἶχανε ἄλλο βεβύτερο λόγο. Ὁ Σολωμός π.χ. κόβει μιὰ λέξη στὴ στροφή τοῦ «Ἵμνου» του:

Τόσα πέφτανε τὰ θερι- σμένα ἀστάχια εἰς τοὺς ἀγρούς· σχεδὸν ὅλα ἔκεια τὰ μέρη ἐκκεπάζοντο ἀπ' αὐτοῦς.

Μὰ μέ τὴν κομμένη λέξη «θερι—σμένα» θέλει νά μᾶς δώσει ὁ μεγάλος τεχνίτης ζωντανὴ τὴν εἰκόνα, ποῦ παρουσιάζει στὸν τόπο τῆς μάχης τὸ πλῆθος τῶν χωρι- σμένων ἀπ' τὰ κορμιά κεφαλῶν, ποῦ εἶναι ὅμοιοι μέ ἀστάχια κομμένα καὶ πεσμένα ἀπ' τίς καλαμῆς τῶν.

Μερικὲς ἀκόμη παρατηρήσεις μας, πρὶν κλείσομε τὸ σύντομο αὐτὸ σημείωμα. Στὸ τραγοῦδι «Χινοπωρινὸ δέλι» καὶ στὸ στίχο: «Σταχτιά σεντόνια πάχνης ἀπλω- μένα» ἢ λέξη «πάχνη» ἴσως νά μὴν εἶναι ἡ λέξη ποῦ ζήτησε ὁ ποιητὴς· ἴσως ἤθελε νά πει τὴ λέξη «δαύχλη», «καταχνιά», ποῦ δὲν εἶναι βέβαια τὸ ἴδιο μετεωρολογικὸ φαινόμενο μέ τὴν πάχνη. Ἐπίσης στὸ τραγοῦδι τὸ ἀφι- ρωμένο «Στὴν ἱερὴ σκιά τοῦ Καμπύση», τὸ δάκρυ θάταν ποιητικώτερο νάπεφτε στὸν τάφο τοῦ νεκροῦ καὶ νά φάνταζε ἐκεῖ σὰ διαμάντι καὶ τοπάζι, παρὰ νά κρεμῆται καὶ ν' ἀσπρογαλάζει (ἀδόκιμη λέξη) στὰ μάτια τοῦ ποι- ητῆ, ποῦ ἀφιερώνει τέτοιους στίχους. Στὸ «Δειλιὸ τῆς ψυχῆς μου» ὁ κάμπος χρωματίζεται σταχτός, μὰ καὶ θαμπός καί... σκοτεινισμένος· σύγχρονα ὑπάρχει καὶ φεγγάρι. Ἀνακολουθίεις ψεκτὲς πάντοτε.

Ὡς τόσο ὁ ποιητὴς εἶναι νέος ἀκόμη· «ἢ δὲ Τέχνη μακρὰ» ὁ ἴδιος μάλιστα παρομοιάζει χαρακτηριστικὰ τὸν ἑαυτὸ του μέ «πρωτοτάξιδη βαρκούλα» καὶ μέ «ναυ- τάκι ἀνήξερο» (σελ. 66). Αὐτὸ βέβαια εἶναι μιὰ σπουδαία ἐλαφρυντικὴ περίπτωση, γιὰ νά δείξει κάθε ἐπιείκεια ἢ στυφνὴ κριτικὴ.

ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΛΟΓΙΟΥ Η ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΙΣ ΤΩΝ ΛΟΓΙΩΝ

Τὸ νά εἶνε κανεὶς γιατρός, δικηγόρος, μηχανικός, νάχει μιὰ ὁποιαδήποτε ἐπιτήμη, ἕνα ὁποιοδήποτε ἐπάγ- γελμα, θεωρεῖται στήν κοινωνία, ὅτι ζεῖ μέ τὴν ἐργασία του καλά. Δέ συμβαίνει ὅμως τὸ ἴδιο καὶ μέ τὸ νά εἶνε κανεὶς ποιητὴς, διηγηματογράφος, μυθιστοριογράφος, κριτικογράφος, ἕνας, ἄ; ποῦμε, λογογράφος. Ὅταν βρεθεῖ σ' ἕνα κύκλο γνωστῶν καὶ συσταθεῖ καὶ ἐρωτηθεῖ τί ἐπάγγελμα ἔχει, ἀσφαλῶς, ὁ κ. λογογράφος, δέν θὰ φανεῖ πρόθυμος νά εἰπε τὴν ἀλήθειαν, ἢ ἂν ἔχει κάποιον θέση δημοσίη, θ' ἀναφέρει αὐτὴ καὶ θὰ παραλείψει τὸν τίτλον τοῦ λογογράφου. Αὐτὰ συμβαίνουν στὸν τόπο μας. Ὁ ἄνθρωπος ποῦ ἀφοσιώνεται στὴν ἐξυπηρέτηση τῆς τέχνης καὶ τῶν γραμμάτων, ποῦ εἶνε τιμὴ γι' αὐτὸν καὶ τὴν πατρίδα του, ὁ νέος ποῦ κάθεται στὸ γραφεῖόν του συμμένους καὶ χάνει τίς ὥρες τῶν νεανικῶν του διασκεδ δάσεων, ποῦ ὑψώνεται διὰ τῆς πνευματικῆς του ἐργασί- σ' ἕναν ἀνώτερο καὶ ἠθικώτερο κόσμον, ποῦ ἐπεξεργάζε- ται τίς ἰδέες του γιὰ νά τις παρουσιάσει στὸ κοινὸ καὶ νά τὸ μορφώσει, ντρέπεται νά πει πῶς κάνει αὐτὴ τὴ δου- λειά. Γιατὶ τὸ νά εἶνε κανεὶς λόγιος σημαίνει ὅτι δέν ἔχει κανένα ἐπάγγελμα. Διότι ὁ λόγιος δέν κερδίζει τόσα, ὅσα ἕνας μικρὸς υπάλληλος γιὰ νά ζήσει κάπως ὑποφερτά. Γιὰ νά μὴ θεωρηθεῖ λοιπὸν ἄνθρωπος τῆς ἀνάγκης, τῆς φτώχειας, τῆς πείνας, κρύπτει τὸν ὀριώτερον τίτλον τῆς ἐργασίας του.

Ἐνας Παλαμάς ἐργάζεται γιὰ νά ζήσει ὡς δημοσίος υπάλληλος, ἕνας Δροσίνης ἕνας Γρουπάρης καὶ τόσο ἄλλοι. Καὶ γάνουν τίς πολυτιμότερες ὥρες τοὺς οἱ λόγοί μας, γιὰ νά μὴ δυστυχίσουν, σὲ δουλειῆς ξένες πρὸς τὸ εἶδός τοὺς. Δέ μπορούνε ἀπὸ τὰ βιβλία τοὺς νά ζήσουν. Δέν ἱκανοποιοῦνται μέ τὰ γλίτχορα ποσὶ ποῦ παίρνουν ἀπὸ τοὺς ἐκδοτικὸς οἴκους ἀπέναντι τῆς ἐργασίας τῶν.

Ἐνταῦτοις παραδομένοι στὴ τέχνη γίνονται θύματα αὐτῆς. Κι' ὁ κόσμος τὸ γνωρίζει αὐτό. Γνωρίζει ὅτι δέ μπορεί νά ἀποκτήσει ὁ ἑλλην λόγιος τὰ μέσα τῆς ὀικο- νομικῆς του ἀνεξαρτησίας. Ἐάν δέν συνέβαινε αὐτό, ἂν μπορούσε ὁ λόγιος νά ζεῖ ἀπ' τὰ ἔργα του, ὅπως συμ- βαίνει σὲ ἄλλα κράτη, τότε θὰ εἶναμε σεβασμὸ πρὸς αὐ- τοὺς, καὶ δέ θὰ τοὺς θεωρούσαμε ἀξίους τῆς τύχης τῶν.

Καὶ ὅμως, μ' ὅλες αὐτὲς τίς ἀνιειδράσεις ποῦ ἀντιμε- τωπίζουσι οἱ λογογράφοι μας, γινόμενοι θύματα τῆς κατα- στάσεως, μπορούμε νά καυχόμεστε, γιὰ ὅσα μέχρι τοῦδε ἔργα ἔχουν παρουσιάσει πρὸς τιμὴν τῶν ἑλληνικῶν γραμ- μάτων. Πρόκειται περὶ ὑπάρξεων ποῦ ἀγωνίζονται τὸν ἔσχατον ἀγῶνα διὰ νά συγκρατηθοῦν ἐπὶ τῶν ἐπάλλεων τῆς φιλολογικῆς ἰδέας.

Τὶ πρέπει νά γίνει θὰ γράψομε στὸ προσεχὲς φύλλον.

Κ. Α. ΦΩΤΑΚΗΣ

Ο ΟΜΙΛΟΣ ΤΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ ΜΑΣ

ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

Θά ήτο εκ μέρους μου άγνωμοσύνη ή άσεβεία και προς τό άναγνωστικόν κοινόν του «Παντογνώστου» και προς τόν οικείον συνεργάτην μου κ. Στέλιον Σπεράντσα, άν μιάν ήμέραν δέν έγγραφα όλίγα δι' αυτόν, διά να μάθουν οι άναγνώσται μας και περισσότερο περί της ζωής και του έργου του.

Άλλ' επειδή ό Στέλιος Σπεράντσα είναι οικείος συνεργάτης του «Παντογνώστου», καθ' όλον δέ τό λήξαν τρίτον έτος της εκδόσεώς μας υπήρξε και διευθυντής της ύλης αυτού, δέν ήμπορώ άστυχώς να γράψω εκείνο πού άντελήφθη ή εκείνο πού αισθάνομαι διά τόν λογοέχην και φίλον Σ. Σπεράντσα, άκριβώς διότι είναι φίλος μου και φοβούμαι μήπως παρεξηγηθώ. Άρκοῦμαι λοιπόν εις έν συγγόν και άχαρι σημάωμα περί της ζωής και του έργου του ποιητού.

Ο Στέλιος Σπεράντσα καταγόμενος εκ Σίφνου γεννήθη έν Σμύρνη, όπου δδιδάχθη τά πρώτα της παιδείας ταματα εις τήν αυτόθι Εύαγγελικήν Σχολήν. Από της μικράς του ηλικίας ώθηίτο προς τήν ποιητικήν τέχνην, πολλάκις προκαλέσας διά τήν εις τό μάθημα άφηρημάδα του τάς επιπλήξεις τών καθηγητών του, οι ίνες έν τσοῦτω κατά τάς εξετάσεις του έδιδον τό «άριστον». Δεκαοκταετής μετέσχε του «Πανωνίου Ποητικού Διαγωνισμού» και έλαβε τό πρώτον βραβείον, μαζδ δέ μ' αυτό και τούς θερμοτάτους επαίνους του τότε έν Σμύρνη Προξένου της Ελλάδος κ. Καριμπέλη. Τό ίδιον εκείνο έτος (1901) εξέδιδε τήν πρώτην του ποιητικήν συλλογήν «Ίάδες Αύραι», τήν οποίαν άστυχώς δέν έχω υπ' όφει μου, διότι ξεητηλήθη συντόμως. Μετά τέσσαρα έτη κυκλοφορεί ή δευτέρα του ποιητού συλλογή υπό τόν τίτλον «Συμφωνίες». Ένεκα της τόσοσν εμφανούς ποιητικής του εργασίας και εμπνεύσεως ό Σπεράντσα έγένητο περιζήτητος συνεργάτης εις τόν Σμυρναϊκόν τύπον, άλλ' άτυχώς ή ώραία της Ίωνίας νύμφη έστέρηθη ένωρίς του πολυτίμου νεοσσού της, διότι έν έτει 1908 εξοστρακίσθη αυ-

τοβούλως ό ποιητής, άφ' ου πιζόμενος υπό της ανάγκης της ζωής έπρεπε ν' άκολουθήση και κάποιον βιοποριστικόν επάγγελμα, και έτσι έφθασεν εις τάς Αθήνας, όπου ενεγράφη εις τήν Σχολήν τών Ίπποκράτους και Ασκληπιού! Οδχ ήτιον ή άφοσίωσίς του προς τήν Ίατρικήν Έπιστήμην δέν τόν παρηνώχλει σπουδαίως εις τήν ποιητικήν του τέχνην, ή όποία φαίνεται του ήτιο εμφυτος και εκ τούτου δέν παρελείπε να δημοσιεύη τακτικά τά ποιήματά του εις τόν καθημερινόν και περιοδικόν τύπον, ιδίως της Σμύρνης, τήν οποίαν ούδέποτε λησμονεί ό ποιητής.

Και Ιατρος γενόμενος και άμέσως έμιστρατευθείς έν έτει 1912 έγγραφε πάντοτε τούς εμπνευσμένους του σίχους, τῷ 1914 έλαβεν έιερον βραβείον του διαγωνισμού τών στρατιωτικῶν τραγουδιῶν, τόν όποϊον ειχε προκηρύξει τό άρμόδιον ύπουργείον. Ακολούθως τῷ 1919 έβραβεύθη επίσης εις τόν διαγωνισμόν του περιοδικού «Νουιά». έν τῷ μεταξδ δέ εις άλλους δύο ποιητικούς διαγωνισμούς (μικροτέρας σημασίας, και δι' αυτό δέν τούς αναφέρω) και τέλος κατά τό έτος 1922 έλάμβανε τό πρώτον βραβείον εις τόν μέγαν «Φιλαδέλφειον Ποητικόν Διαγωνισμόν» με τήν συλλογήν

του «Όταν φεύγουν οι ὄες».

Τό όλον ποιητικόν έργον του ποιητού έν τῷ μικρῷ χώρῳ του «Παντογνώστου» μου δέν δύναμαι ν' αναπτύξω. Σημειώνω μόνον ότι εξέδωσεν ό ποιητής και έίτεραν συλλογήν «Τά ψηφιδωτά» περί ής σοβαρός λόγος έγένητο έν τῷ τύπῳ, εκδιδονται δέ προσεχώς τά παιδικά τραγούδια υπό τόν τίτλον «Παιδικές ψυχές» και «Σάν τά πουλιά» μελοποιημένα ταῦτα.

Είνε αληθές ότι ό Σπεράντσα παθαίνεται διά κάθε ύγιά παιδικήν μόρφωσιν. Τό «παιδικό τραγούδι» είναι δύσκολον να τό γράψη κανείς. Έν Ελλάδι έλάχιστοι κατώρθωσαν να μάς δώσουν τραγούδια διά τά παιδιά μας, πού ήμποροῦν να μορφωθοῦν και να πορέσουν από τόν σίχον τους τήν Έλληνικήν πατρίδα και τήν Έλληνικήν

οικογένειαν. Ο Σπεράντσα παίζει σπουδαϊον ρόλον εις τό «παιδικό τραγούδι» έν τῷ πολλοί άλλοι δέν ήμποροῦν να τό κάνουν, άκριβώς διότι μέσα τους δέν ύπάρχει ή πατρισταρική Έλληνική εμπνευσις, παρδ ή έπίδωσις τών ξένων σίχων βαλμένων άπάνω εις τόν αιώτιον έρωτα και τόν πρώιμον, άλλ' επικίνδυνον εκφυλισμόν, πού εισχώρησεν άπόρροια εις τήν Ελλάδα.

Διά να δώσω τήν άμυδράν και στυγνήν εικόνα του ποιητού Σπεράντσα θα ήτο ούδιώδης παράλειψις άν δέν έγγραφα δι' οῦτος έχει ανέκδοτα τά «Τραγούδια του τρελοῦ» και δύο μελοδραματικά λιμπρέτα, τήν τρίπρακτον «Κολασμένην» (μουσική Δ. Ζάιτα) και τήν μονόπρακτον «Μαύρη Πεταλούδα» (μουσική Δ. Λαυράγκα), ως έπισης και δι' πολλά τραγούδια του έχουν μελοποιηθῆ κατά καιρούς από διαφόρους μονοκοσυνθέτας, ως π.χ. τό «Κέντημί της» υπό Θ. Σακελλαρίδη, οι «Πένθημοι Σκοποί» υπό Δ. Λαυράγκα κλπ.

Διά τόν σίχον του Σπεράντσα, τόν ώραϊον και άριστοτεχνικόν, τό ευγενές και λεπτόν ποιητικόν του αίσθημα, τήν ελληνικήν του εμπνευσιν έχουσι γραφή τόσα πολλά, μάλιστα κατά τήν τελευταίαν έπιτυχιαν του εις τόν «Φιλαδέλφειον Ποητικόν Διαγωνισμόν», ώστε πῶσα άπόπειρά μου να γράψω περισσότερα να μη έπαυξάη τήν καλήν εντύπωσιν πού έχει τό άναγνωστικόν κοινόν, δπερ είναι και ό δεξιότερος κριτής, διά τόν ποιητή.

Όπως και εις τήν αρχήν του παρόντος σημειώματος ανέφερα, δέν ήμπορώ να γράψω τίποτε άπολύτως τό ιδιαίτερον περί του Σπεράντσα, διότι φοβούμαι μήπως νομίσετε πώς εις τήν άγονον πένναν μου επέδρασεν ή προς τόν ποιητήν φιλία μου.

Δι' αυτό, άν οι εκλεκτοί μου άναγνώσται, επιτρέπουν να τούς ύποδείξω και ένα άλλο έργον του Σπεράντσα, θα τό κάμω με τήν προϋπόθεσιν δι' δέν θα κακοφανή και εις τόν ποιητήν Σπεράντσα. Αποκαλύπτω, λοιπόν, πώς ό καυσικός άλλδ και θωπειτικός, όργίλος άλλδ και φιλοπαύγων σατυρικός συνεργάτης μου υπό τό ψευδώνυμον *Vesper* είναι ό ίδιος ό ποιητής. Η κοινωνική και πολιτική του σάτυρα είναι όμολογούμενως άριστη και μη άιαντωμένη εις τήν σύγχρονον εποχήν.

Οι άναγνώσται του «Παντογνώστου», έχουν τόσον καλήν αντίληψιν διά τήν σάτυραν του *Vesper* — Σπεράντσα, ώστε πῶσα ανάμειξις μου εις αυτήν να περιτεύη. Έλπίζω με τήν άποκάλυψιν πού έκανα να ίκανοποιηθοῦν οι πολλοί άναγνώσται μου πού με ήρώτιον έτε δι' επιστολῶν, είτε προφορικώς «ποιός εν' αυτός ό *Vesper*;»

Όσαῦτως ό Στ. Σπεράντσα έχει να επιδείξη και άλλο έργον του, δύσκολον και άχαρι, τό της βιβλιοκρισίας πού έχει αναλάβει διά τόν «Παντογνώστην» από του πρώτου έτους της εκδόσεώς του, ως και διαφόρους επι-

σημονικάς, αισθητικάς, καλλιτεχνικάς και φιλολογικάς μελέτας, μία δέ εκ τῶν καλύτερων και θαυμασιῶν μελετῶν του είναι και ό «Μπάϋρον», περιλαμβάνουσα τήν ζωήν και τό έργον του μέγαν φιλέλληνα, περί της μελέτης του δέ ταύτης παραχωρώ ιθχαρίτως και με βαθύν σεβασμόν τήν θέσιν μου εις τόν πολύτιμον συνεργάτην μου κ. Δ. Γρ. Κάμπουρογλου να όμιλήση κατωτέρω.

Και διά να κλείσω τό παρόν μου σημείωμα είναι άνάγκη ν' αναφέρω και μερικά ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του Σπεράντσα.

Είναι ολιλόγος μέχρις άπελπισίας. Του όμιλείς σημερον και σου άπαντῆ τήν έπομένην ή όπόταν ένθυμηθῆ δι' ό πανάγθος μάς έδώρησε πλήν της χειρός διά να γράφωμεν και γλώσσαν διά να όμιλώμεν!

Είναι ίιτρος καθ' όλα. Έχει άταγορευθείς άστυχώς εις τόν έαυτιόν του τό κάπνισμα και τά οίνοπνεύματα. Είναι όμως και μυστογραφής... καθ' όλα, διότι λατρεύει και τήν μουσικήν και τό θέατρον, εις τό όποϊον ούδέποτε έθεάθη χειροκροτῶν ή μετακινούμενος από τό κάθισμα εις τό όποϊον ένοσηνοῦται... από τήν αρχήν της παραστάσεως! Μόνον τόν πολύτιμον σκῦλλον του δέν παραλαμβάνει εις τάς δημοσίας κοσμικάς συγκεντρώσεις.

Ο «Παντογνώστης» δημοσιεύει τήν εικόνα του Σ. Σπεράντσα, τήν όποϊαν μάς ειχε χαρίσει, καθ' όν χρόνον ύπηρέτει ακόμα εις τόν Στρατόν ως Ιατρος-άκτινολόγος.

G. N. ΙΩΑΝΝΟΥ.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΑΙ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΟΔΙΦΑΙ

ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

Η πρόθεσίς μου είναι, όπως επί της φιλοξένου ταύτης στήλης του «Παντογνώστου» αναγράφω πληροφορίας τινάς, περί του βίου και του έργου τών λογοτεχνῶν και ιστοριοδιφῶν εκείνων, άν ή εργασία έτυχε να συμπιπτη με τάς ίδικάς μου.

Παρά τήν επιθυμίαν μου όμως ταύτην, σημερον, προκειμένου περί του κ. Σπεράντσα, θα περιορισθώ μόνον εις τό περί του Βύρωνος, επικίτηρον άλλως τε, δημοσίευσμά του, τό περιληφθέν εις τήν σειράν τών επιτυχῶν και ευτυχῶν εκδόσεων του «Παντογνώστου».

Τό έργον αυτό είναι άναμνηστικόν της εκατονταετηρίδος του χωρισμού μιᾶς μεγάλης ψυχῆς από έν ώραϊον σώμα. Τό επιγράφει δέ ό κ. Σπεράντσα απλῶς: «Μπάϋρον».*

(*) Ημείς τόν Μπάϋρον τόν γράφομεν Βύρωνα, όπως και τόν Βελεστινλήν Φεραϊόν. ό λόγος δέ είναι, ότι με τήν γλωσσικήν αυτήν μορφήν τούς ήγάπησε και τούς έδόξασεν ή Ελλάς, άλλως τε έχομεν τούς όρους Βυρωνισμός, Βυρωνιστής. Βυρωνολιτρεία οίτινες άλλως δέν εδοδονται.

Είς τήν μονογραφίαν ταύτην εισαγόμεθα διά συντόμου και δυνατού προλόγου, φηρύνοντες τὰ τόσον διακρίθεντα χαρακτηριστικά του κ. Σπεράντσα: ἐμμανίσιον ἀπειριτον — στοιχείον παντός δημιουργήματος προεγγίζοντος εἰς τὸ τέλειον — και κρυπτομένην εὐμορφίαν — δωρον τῆς φύσεως ὑπὸ πᾶσαν εὐθάλειαν.

Ἡ συστηματικὴ κατάταξις ἔργων, προωρισμένου να περικλείσῃ εἰς τὰς ὀλίγας σχετικῶς σελίδας του τὸ ἀπειρον, εἶναι πολὺ ἐπιτυχής.

Προηγείται ἡ καταγωγή του Βύρωνος και εἶπονται: τὰ παιδικὰ του χρόνια, αἱ Πανεπιστημιακαὶ του σπουδαί, και αἱ πρῶται — τῷ 1808 — ποιητικαὶ του δάφναι, — αἱ καταστήσασαι αὐτὸν πασίγνωστον διά τῆς μεγαλοφυοῦς ἰδίως σαύρας εἰς τοὺς ἐλικρινάς του, δημοσιευθείσης τῷ 1809.

Ἀλλὰ τὸ ἔτος τοῦτο συγκεντρώνει ἐν ἑαυτῷ τὰ πρῶτα σημαντικά σημεῖα του βίου του Βύρωνος: ἐνηλικιούται κατ' αὐτὸ και εἰσέρχεται εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Λόρδων, ὅπου χειρετῆ, δροκίζεται, μειδιᾷ και φεύγει διά τὴν Ἑλλάδα.

Ἐδῶ κατ' ἀναγκην πρέπει να σταθῶμεν.

Προκειμένου περι τῆς ἀφίξεός του εἰς τὰς Ἀθήνας, μεσοῦντος του Δεκεμβρίου του 1809, μαζί με τὸν πιστόν και ἀδαμάντινον φίλον του Ἰωάννην Ὀμπχάους, (*) τὸν εἰσάγει ὁ κ. Σπεράντσα με πλήρη ἐπιγνώσιν τῶν γραφέντων και ἐξακριβωθέντων διά τὴν ἐπεισοδιακὴν ἐν Ἀθήναις ζωὴν του. Κατόπιν περιγράφει τὸ ταξίδι του εἰς τὴν Ἀνατολὴν και τὴν ἐπάνοδόν του μόνου, ὅτε παρέμεινεν εἰς τὸ παρά τὸ δημοφιλές Φανάρι του Διογένους Μοναστηρίου τῶν Καπουτίνων.

Ὁ κ. Σπεράντσα εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο μᾶς τιμᾷ διά κολακέντικης μνεσίας τῆς σχετικῆς ἡμῶν εργασίας.

Ὁ Βύρων ἐπανέρχεται τῷ 1811 εἰς τὴν Ἀγγλίαν, και ἀπὸ τῶρα ἄρχεται ὁ τρικυμιώμενος βίος του. Ἐκφωνεὶ λόγους εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Λόρδων, νυμφεύεται, ἀποκτᾷ περικαλλῆ κόρην και χωρίζει με τὴν γυναῖκα του, τὴν ὁποίαν ἐν τούτοις ὑπεραγαπᾷ.

Εἰς τὸ μεταξὺ εἶχε καταλήξει και τὴν Ἀγγλίαν και τὸν Κόσμον ὅλον με τὰ ἀλλεπάλληλα ἀριστουργήματά του.

Ἀλλὰ μετὰ τὴν διάξενσιν του θύελλα ἐξεγείρεται ἐναντίον του και φεύγει εἰς τὴν Ἰταλίαν προπεμπόμενος ἀπὸ συκοφαντικὰς χυδαίοντες.

Ἐκεῖ τῆ, περιστοιχιζόμενος ἀπὸ ἄλογα, σκύλους, γάτες, πιθήκους, ὑπηρετίας, γερανούς, ἀετούς, ἰέρακας, παγῶνια, ἀλλὰ και ἐρωτιδεῖς.

Εἰς τὴν Ἰταλίαν καιεὶ τὸ πτώμα του ἀγμπτου του Σέλλεϋ, γράφει και θυσιάζει ὑπὲρ τῶν ἐλευθεριῶν τῆς Ἰταλίας και ἐμπαιζει τὴν Ἐρην Συμμαχίαν. Ἀλλ' ἀκούει ἐκεῖ και τὴν φωνὴν τῆς Ἑλλάδος και σπεύδει εἰς τὸ Μεσολόγγι με τὴν πεποιθὴσιν ὅτι θὰ ἀπ.θάνη.

Ὁ κ. Σπεράντσα, ἀφοῦ περιγράφει μετὰ θαυμαστῆς συντομίας και περιεκτικότητος τὰ τῆς ζωῆς και του θα-

(*) Πλὴν του γνωστοῦ Περιηγητικοῦ του ἔργου, ὁ Ὀμπχάους ἐπλούτισε και τὸν Βιρωνισμόν με τὰ πολυτίμα ἀπομνημονεύματά του, φέροντα τὸ ὄνομα του πλὴν ὡς Λόρδου Βroughton, τὰ ὁποῖα ἐξέδωκεν ἡ ἔγγονή του εἰς 6 ὀγκοδεῖς τόμους.

νάτου του Βύρωνος εἰς τὸ Μεσολόγγι, ἀφιερῶει κατόπιν πολλὰς σελίδας εἰς τὴν κριτικὴν ἀναλύσιν των ἔργων του, καταδεικνύων τελείαν ἐπίγνωσιν τῆς οἰκτρῆς παραγωγῆς του μεγάλου Βάρδου.

Προχωρεῖ δὲ κατὰ ζήκευτον σύστημα εἰς τὴν ἀναλυτικὴν ἀναγρᾶφην τῆς τερρασίας αὐτῆς ὑπὸ πᾶσαν ἐποψιν ποιητικῆς παραγωγῆς, διακρίνων αὐτὴν εἰς Λυρικά, Διηγηματικά, Δραματικά και Σατυρικά.

Τέλος παρέχει βιβλιογραφίαν τῶν σπουδαιοτέρων συγγραμμάτων τα ὁποῖα — μεχρι τῶν ἐσχάτως ἐκδοθέντων — ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν και ἐμελέτησεν ἠθουνηδῆτως ὁ κ. Σπεράντσα, καταστήσας αὐτὸ τὸν «Μετῶρον» αὐταῦ, ἀπαραίτητον ἐγκόλιον παντός διανοουμένου. Καὶ τὸ σπουδαιοτέρον, κατορθώνει να εἰσδύσῃ εἰς τὴν λαβυρινθώδη αὐτὴν του ποιητοῦ ψυχὴν, ἡ ὁποῖα ἐνεσάρωθη εἰς τὸν Κόσμον, διά ν' ἀγαπήσῃ, να κτυτήσῃ πᾶσαν ἀδικίαν και ὀπισθοδρομικότητα, να ποιεήσῃ διά τὴν ἐλευθερίαν και ν' ἀποθάνη.

Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΥΛΟΥΣ

|| ΑΠΟ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΚΟΣΜΩΝ ||

ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ *

Τελευταίως ἡ ἐμπορικότης ἔθεσεν εἰς τὴν ἀγορὰν περιδέραια ἐξ αὐγῶν ἀγρίων πτηνῶν. Ἐκκενοῦνται πρῶτον τὰ αὐγὰ ἐκ του ἐσωτερικοῦ περιεχομένου των, και κατόπιν γεμίζονται διά μίαν χημικὴν σκευασίαν, ὅπως κ' ἐθίστανται στερεά. Κατόπιν βυθίζονται εἰς ἕτερον χημικὸν ὑγρὸν και ἀποκτοῦν χρώμα και σιλπανότητα και μετὰ ταῦτα τίθενται εἰς τὴν ἀγορὰν πρὸς πώλησιν. Ἡ ἀξία τῶν περιδερᾶων εἶναι ἀνάλογος τῆς ποιότητος των, ἀπὸ 25 μέχρι 500 δολλ.ρίων.

Ὅλαι αἱ μεγάλαί ἐφευρέσεις, ἐγένοντο κατὰ ὄλωσ περιεργον τροπον. Τὰ ἀεροπλᾶνα ὀρεῖλουν τὴν γένεσιν των εἰς μίαν γυναικείαν φούσταν, τὴν ὁποίαν εἶχε φουσκῶσει ὁ ἀνεμος. Ἡ φούστα αὐτὴ ἦτο τῆς συζύγου του Μογγολφιέρου. Ὅταν παρετήρησε τοῦτο ὁ Μογγολφιέρου, ἔθεσεν ἀμέσως εἰς ἐνεργεῖαν τὸ ἀερόστατον. Σήμερον ἀπὸ τὸ γεγονός αὐτὸ ἔχομεν τὸ ΖΡΒ, τὸ ὁποῖον ἐταξείδευσεν ἀπὸ τῆς Γερμανίας εἰς τὰς Ἦν. Πολιτείας.

ΤΕΧΝΑΙ

Τὴν παρελθούσιν ἐβδομάδα ἐπωλήθησαν εἰς πλειοδοτικὸν πλειστηριασμόν εἰς τὴν Γερμανίαν ἀρχαῖα ἐκ τῶν ἐπιπλων και μερικαὶ εἰκόνες που ἀνήκον εἰς τὸν Πρίγκηπα Ἐρρίκον τῆς Πρωσίας, ἀδελφόν του πρῶτον Αὐτοκράτορος Γουλιέλμου.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Εἰς τὸ Πανεπιστήμιον «Κολομβία» ἔχουν ἐγγραφῆ 10,000 διά τὴν ἐκμάθησιν τῶν λεγομένων ρομαντικῶν γλωσσῶν. Πρῶτη κατ' ἀριθμὸν ἔρχεται ἡ Γαλλικὴ, δευτέρα ἡ Ἰσπανικὴ και τρίτη ἡ Ἰταλικὴ, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ ἀριθμὸς των σπουδαστῶν ἐδιπλασιασθη ἐντὸς ἐνός ἔτους. Πολλοὶ σπουδάζουν τὰς παλαιὰς γλώσσας τῆς Ἰρλανδίας και τῆς Οὐαλίας.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Τὸ ὑπὸ τῶν γυναικῶν κόψιμο τῶν μαλλιῶν εἰς τὴν Τσεχοσλοβαίαν προκίλεσε τὸ κλεισιμο δύο ἐργοστασίων κατασκευῆς τεχνιτῶν ἀνθέων, εἰς τὰ ὁποῖα εἰργάζοντο πλεον τῶν 200 γυναικῶν. Τὰ ἀθῆ ταῦτα αἱ γυναῖκες τῆς Πράγας μεταχειρίζοντο δ' αὐτὴν διακόσμησην τῆς κόμης των. Τῶρα δὲ μὲν τὸ κόψιμο τῶν μαλλιῶν τῶν γυναικῶν κατέστησε τὰ ἀθῆ ταῦτα περιττά.

ΠΕΡΙΕΡΓΑ

Τὸ ἄκρον ἄκρον του χᾶι λάιφ τελευταίως εἶνε τὸ δι' ἀεροπλάνου γαμήλιον ταξίδιον. Δύο ζεύγη τῆς Λορδινείου ἀριστοκρατίας τελευταίως, ἀμέσως μετὰ τὸν γάμον των ἐπέβησαν ἀεροπλάνων και ἀνεχώρησαν διά τὴν Γαλλίαν και τὴν ὑπόλοιπον Εὐρώπην.

ΕΝΑ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑ

ΜΕΤ' ΟΛΙΓΑΣ ΗΜΕΡΑΣ

Κ. Α. ΦΩΤΑΚΗ

ΤΟ ΑΠΟΠΑΙΔΟ

ΡΕΑΛΙΣΤΙΚΟ ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟ

ΕΚ ΔΟΣΙΣ "ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΟΥ"

ΤΟ ΑΠΟΠΑΙΔΟ εἶνε τὸ ἔργο που θ' ἀφίση ἐποχὴ στα χρονικά μας.

ΤΟ ΑΠΟΠΑΙΔΟ ὄλοι δοσὶ τὸ διαβάσουν, θὰ δοκιμάσουν αἰσθημα βαθείας συγκινήσεως.

ΤΟ ΑΠΟΠΑΙΔΟ θὰ προκαλέσῃ τὰ δάκρυα και στοῦ πιδ ψύχραιμοι ἀναγνώστας.

ΤΟ ΑΠΟΠΑΙΔΟ ξεφεύγει ἀπ' τὰ σύνορα τῆς στενῆς ἡθογραφικῆς πεζογραφίας, γιὰ να συναγωνιστῆ τὰ ἔργα του παγκοσμίου ἐνδιαφέροντος.

ΤΟ ΑΠΟΠΑΙΔΟ ἐκτυλίσσεται σὲ σκηνές ρεαλιστικῆς, παρμένες μετ' ἀπ' τὸ βόρβορο τῆς Ἀθηναϊκῆς κοινωνίας, γιομάτες σκληρότητα και φρίκη, που ἡ δυνατὴ πέννα του συγγραφέως ἐπιτυχημένα ζωγραφίζει, παρουσιάζοντας μίαν κοινωνία φαύλη και κολασμένη, ἱκανὴ γιὰ να δημιουργήσῃ ἓνα μεγάλο θῦμα,

Τὸ Ἀπόπαιδο βασίθη ὁ ἠθοποιὸς τῆς Θιάσου Κομπιέλι * ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

που εἶνε ὁ ἦθος του μυθιστορήματος.

ΤΟ ΑΠΟΠΑΙΔΟ ὄσοι διαβάσουν, θὰ αἰσθανθοῦν μετ' τὴ ψυχὴ τους ἓνα συναρπαστικὸ ἐπαναστατικὸ ἄνεμο ὑπὲρ του θύματος κ' ἐναντία των δασκάλων, γονέων, τῶν ὀργάνων τῆς ἐξουσίας, που συνήργησαν, γιὰ να καταστήσουν τὸ πλάσμ' αὐτὸ δυστυχημένο κ' ἀξιοδάκρυτο στὸν κόσμο τουτο.

Ἐνα τέτοιο μεγαλόπνευτο ἔργο ἀνέλαβε ὁ ἐκδοτικὸς ὄλωσ «Παντογνώστης» να ἐκδόσῃ, με τὴν στερεὰν ἐπίδο, ὅτι θὰ ἐξυτηρητῆσῃ, ὄχι μόνον τὸ πολὺ κοινόν, ἀλλὸ και γενικὰ μίαν ἀνώτερη, αὐστηρὴ ἀπαίτηση, περι ἀναδείξεως ἐνός φιλολογικοῦ ἔργου ἱκανοῦ ν' ἀντιπροσωπεύσῃ και τιμήσῃ τὰ ἑλληνικά γράμματα.

ΜΕΤ' ΟΛΙΓΑΣ ΗΜΕΡΑΣ

ΤΟ "ΑΠΟΠΑΙΔΟ,"

ΗΛΕΚΤΡΟΚΙΝΗΤΟΝ ΜΗΧΑΝΟΥΡΓΕΙΟΝ

Η "ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ,"

ΕΙΔΙΚΟΝ ΤΜΗΜΑ ΟΡΕΙΧΑΛΚΟΥΡΓΙΑΣ

ΔΙΑΣΤΑΥΡΩΣΙΣ ΟΔΩΝ ΤΕΝΕΔΟΥ & ΣΥΚΙΝΟΥ (ΠΑΡΑ ΤΗ ΠΛΑΤΕΙΑ ΑΓΑΜΩΝ)

ΟΡΕΙΧΑΛΚΙΝΑ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΠΛΟΠΗΣ Ι' ΑΣ' ΚΑΠ.

Δεχόμεθα πάσαν παραγγελίαν τῇ ὑποδείξει τῶν
κ. κ. πελατῶν. Εἰς τοὺς κ. κ. ἐργολάβους
πᾶσα εὐκολία.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Ἰδρυθεῖσα τῷ 1893

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΕΤΟΧΙΚΟΝ

Δρ. 72,000,000

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΝ

Δρ. 23,000,000

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ - Τηλ. Διευθ.: ΤΡΑΠΕΖΩΝ

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ

Ἀργεῖον, Αἴγιον, Ἀλεξανδροῦπολις, (Δεδεάγαις)
Ἀμαλιάς, Ἀμφισσα, Ἄργος, Ἀργοστόλιον, Βό-
λος, Γαργαλιάνοι, Γύθειον, Δημητσάνα, Δράμα, Ζά-
κυνθος, Ηράκλειον, Θεσσαλονίκη, Ἰθάκη, Ἰωάννι-
να, Καβάλλα, Καλάβρυτα, Καλάμαι, Καρπενήσιον,
Κορινθία, Κέρκυρα, Κάστρον (Λήμνος), Κιάτον, Κο-
νη, Κόρινθος, Κυπαρισσία, Δαμία, Λάρισα, Λε-
ράχεια, Λίμνη Συλόναστρον, Μεγαλόπολις, Μυτι-
λήνη, Ναύπακτος, Σάνθη, Πάτραι, Πειραιεὺς, Πο-
ταμός (Κυθήρων) Πρέβεζα, Πύργος, Ρέθυμνος, Σά-
μος (Βισὺν), Σάμος (Καυλὸβασι), Σόροβιτσο, Σπάρ-
τη, Σῆρος, Τρίκαλα, Τρίπολις, Τσοτύλιον, Ὑδρα,
Φλώρινα, Χαλκίς, Χανία, Χίος.

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ

(Ἐν Ἀγγλίᾳ) Λονδῖνον, 22 Fenchurch Street, (Ἐν Κων-
σταντινουπόλει) προσωρινῶς κλειστόν, (Ἐν Ἀμερικῇ) Νέα
Ἵόρκη, 25 Pine Street, Βοστώνη (Athens Banker's
Corporation) (Ἐν Αἰγύπτῳ) Ἀλεξάνδρεια, Κάϊρον, Πόρτ-
Σαῖδ, (Ἐν Σιὼν) (προσωρινῶς κλειστόν), (Ἐν Κύπρῳ)
Λεμεσός, Λευκωσία.

ΠΥΚΝΟΤΑΤΟΝ ΔΙΚΤΥΟΝ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΩΝ

Καταθέσεις εἰς Δραχμὰς καὶ Σινάλλαγμα ἐπὶ τοῦ Ἐξω-
τερικοῦ ἐν ὄψει καὶ ἐπὶ προθεσμίᾳ.

ΠΑΣΗΣ ΦΥΣΕΩΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΥΠΟ ΤΟΥΣ ΜΑΛΛΟΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑΣ ΟΡΟΥΣ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ - Ὑδρυθεῖσα τῷ 1918

Ἔδρα ἐν Ἀθήναις. - Ὑποκαταστήματα ἐν Πειραιεὶ
Πάτρας, Σόφ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ καταβληθὲν Δρ. 10,000,000

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ἀποθεματικά Δρ. 2,067,802.95

Πρόεδρος τοῦ Διοικ. Συμβουλίου: Παντελῆς Τσιτσικλῆς

Σύμβουλοι Διευθυνταί: Δ. Μιαούλης καὶ Ἀν. Σπουργίτης.

Τραπεζικαὶ ἐργασίαι παντὸς εἶδους.

Καταθέσεις εἰς Δραχμὰς καὶ Σινάλλαγματα ὑπὸ τοῦς
ἐθνικοῦτέρους ὄρους.

ΕΘΝΙΚΗ ΑΤΜΟΠΛΟΪΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΣ ΓΡΑΜΜΗ ΠΕΙΡΑΙΩΣ - ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ

ἐκτελουμένη διὰ τῶν γνωστῶν πολυτελῶν καὶ ταχέων ὑπερωκεανίων τῆς.

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΣ ΓΡΑΜΜΗ ΠΕΙΡΑΙΩΣ-Θ/ΝΙΚΗΣ-ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ-ΚΩΝΣΤΑΝ-
ΤΖΗΣ-ΒΑΡΝΗΣ-ΠΕΙΡΑΙΩΣ-ΜΑΣΣΑΛΙΑΣ

ἐκτελουμένη διὰ τοῦ ταχυτάτου ὑπερωκεανίου τῆς «ΠΑΤΡΙΣ» καὶ τοῦ γνωστοῦ πολυτελεῶς
θαλαμηγοῦ «ΑΝΔΡΟΣ».

Μηνιαία γραμμὴ Πειραιῶς-Χίου-Μιτυλήνης-Θ/νίκης-Βόλου-Πειραιῶς-Πατρῶν-Μασσαλίας
ἐκτελουμένη διὰ τῆς πολυτελεῶς θαλαμηγοῦ «ΝΑΕΟΣ».

Γραμμαὶ δε' ὄλους τοὺς ἑλληνηκοὺς λιμένας.

Πληροφορίαι: Ἐν Πειραιεὶ ΓΕΝΙΚΟΝ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΝ, Μέγαρον Βάτη, 1ον πάτωμα τηλ. 3 - 64

Ἐν Ἀθήναις, Ἀπελλοῦ 1 Τηλ. 6-44.